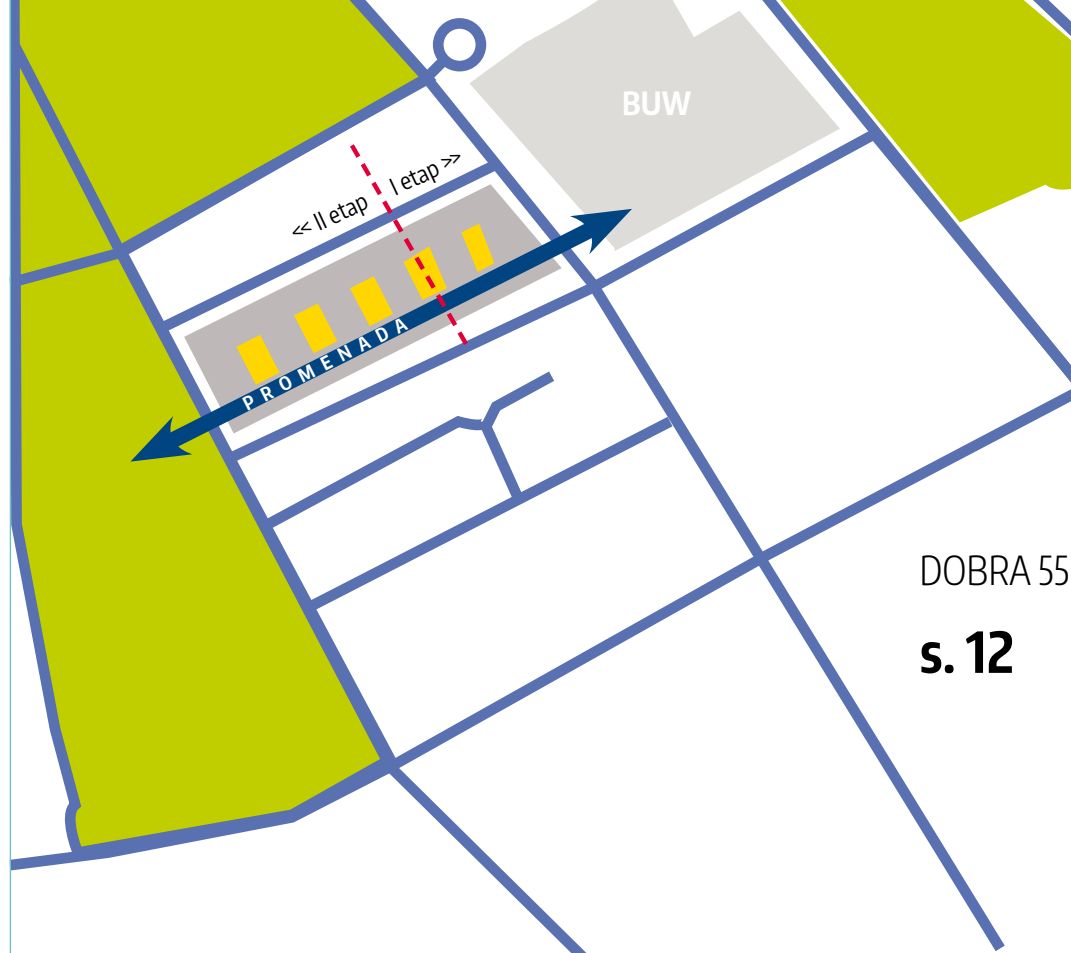

PIERWSZA RADA UCZELNI

s. 2

– Decyzja o powołaniu rady składającej się wyłącznie z członków obecnie pracujących poza uniwersytetem, a częściowo z zagranicy, jest odważna i nadzwyczajna, zwłaszcza jeśli porównamy skład rady UW z radami innych uczelni – mówi prof. Janusz M. Bujnicki, przewodniczący rady.

PRAWNIK NA RECEPTĘ

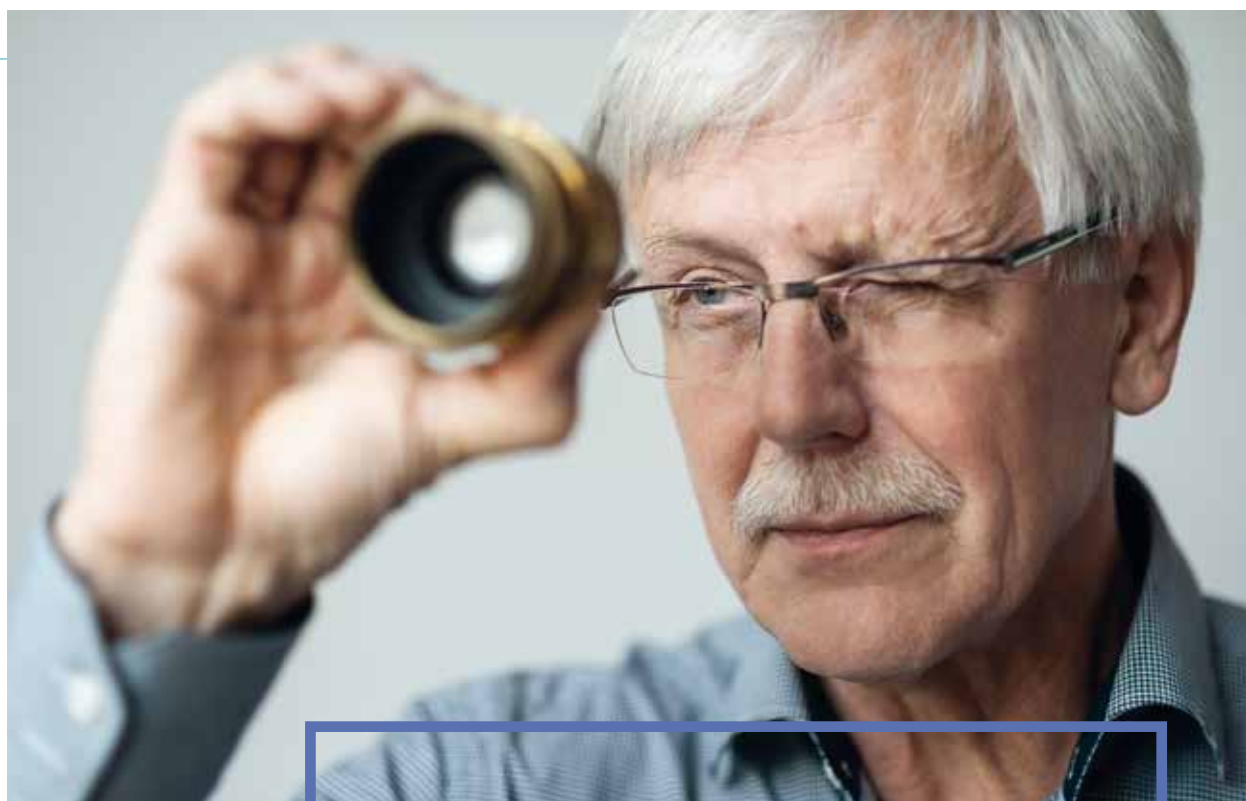
s. 14

Istnieją na świecie szpitale, w których pacjentowi oferuje się nie tylko leczenie, lecz także pomoc prawną. Czy promowanie współpracy lekarzy i prawników powinno być elementem polityk publicznych? Odpowiedzi będzie szukał zespół naukowców z UW i WUM.

NOBLISTA, KTÓRY PAKOWAŁ I DŹWIGAŁ SKRZYNIĘ

s. 26

Z okazji przypadającej na początku wakacji rocznicy urodzin Czesława Miłosza, zagłębiamy do dokumentów naszego Archiwum, by dowiedzieć się więcej o jego licznych związkach z Uniwersytetem Warszawskim.

W 2018 roku na świecie odnotowano ponad 400 tys. zachorowań na białaczkę. Światowa Organizacja Zdrowia przewiduje tendencję wzrostową. Badacze z pięciu ośrodków naukowych w Polsce – z Uniwersytetem Warszawskim na czele – opracowują urządzenie, które ma przyspieszyć i zwiększyć skuteczność diagnostyki tej choroby. Kierownikiem projektu jest prof. Czesław Radzewicz z Wydziału Fizyki UW.

Więcej na **s. 18-19**.

W NUMERZE

SZKOLNICTWO

2. PIERWSZA RADA UCZELNI

Anna Korzekwa-Józefowicz

3. PRACE NAD STATUTEM I REGULAMINEM STUDIÓW

Katarzyna Łukaszewska

4. PRACOWNICY UW W RADZIE DOSKONAŁOŚCI

NAUKOWEJ

Katarzyna Łukaszewska, Justyna Weber

5. NOWE OTWARCIE DLA DOKTORANTÓW

Katarzyna Łukaszewska

6. WSPÓLNE INICJATYWY SOJUSZU 4EU+

Katarzyna Bieńko

WYDARZENIA

8. KALEJDOSKOP

11. NOMINACJE PROFESORSKIE

INWESTYCJE

12. RUSZA II ETAP BUDOWY DOBREJ 55

Karolina Zylak

BADANIA

14. PRAWNIK NA RECEPTĘ

Katarzyna Łukaszewska

16. MIGRACJE POLSKICH „WĘDROWCÓW”

Katarzyna Bieńko

18. WIDMO BIAŁACZKI

Daiwa Maksimowicz

20. GEOLOGICZNA PRZYGODA >>

Karolina Zylak

21. W SOCZEWCE

PREZENTACJE

23. AKTUALNOŚCI W PROGRAMIE ZIP

Justyna Weber

ACADEMIC MATTERS

24. KWADRANS AKADEMICKI

oprac. Katarzyna Łukaszewska

25. RÉSUMÉ

oprac. Katarzyna Bieńko

ODKURZONE, UCHWYCONIE

26. NOBLISTA, KTÓRY PAKOWAŁ I DŹWIGAŁ SKRZYNIE

Robert Gawkowski

28. ODESZLI

UNIwersytet Warszawski 3/91

WAKACJE 2019

REDAGUJĄ:

Anna Korzekwa-Józefowicz

Katarzyna Bieńko

Katarzyna Łukaszewska

Daiwa Maksimowicz

Justyna Weber

Karolina Zylak

Robert Gawkowski

(stały współpracownik redakcji)

ADRES REDAKCJI:

Biuro Prasowe

Uniwersytetu Warszawskiego

Krakowskie Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

tel. (+48 22) 55 20 740, 55 24 066

e-mail: pismo-uczelnia@uw.edu.pl

www.uw.edu.pl

www.uw.edu.pl/dla-mediow

ZDJĘCIA (jeśli nie zaznaczono inaczej):

Mirosław Kaźmierczak

WYDAWCA:

Wydawnictwa UW

Nowy Świat 4, 00-497 Warszawa

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:

Anna Zagrajek, Studio Układanka

DRUK:

Drukarnia POZKAL

NAKŁAD:

3000 egz.

OKŁADKA:

Graficzna aranżacja dot. II etapu inwestycji przy ul. Dobrej 55, rys. Anna Zagrajek.

Redakcja zastrzega sobie prawo do redagowania, dokonywania skrótów oraz odmowy publikacji nadesłanych materiałów. Redakcja nie odpowiada za treść reklam.

PIERWSZA RADA UCZELNI

– Rada uczelni to ciało doradcze, którego rolą jest dyskutowanie na temat zagadnień o charakterze ogólnouniwersyteckim, strategicznym i długofalowym – mówi rektor prof. Marcin Pałys. Rada uczelni Uniwersytetu Warszawskiego została powołana 15 maja.

– Decyzja o powołaniu rady składającej się wyłącznie z członków obecnie pracujących poza uniwersytetem, a częściowo z zagranicy, jest odważna i nadzwyczajna, zwłaszcza jeśli porównamy skład rady Uniwersytetu Warszawskiego z radami innych uczelni – mówi prof. Janusz Marek Bujnicki, przewodniczący nowo wybranej rady Uniwersytetu Warszawskiego.

Rada uczelni UW w pełnym składzie została powołana przez Senat UW 15 maja. Zasiada w niej czworo naukowców reprezentujących różne obszary nauk – nauki humanistyczne, społeczne, ścisłe i przyrodnicze oraz dwie osoby mające doświadczenie w skutecznym zarządzaniu w biznesie. Przewodniczący rady był gościem na posiedzeniu Senatu 29 maja.

NOWE GREMIUM

Rada uczelni to nowe gremium. Jest jednym z trzech – obok rektora i senatu – organów uczelni. Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, która weszła w życie w październiku 2018 roku, uczelnie publiczne miały czas na jej powołanie do końca czerwca tego roku.

W skład rady może wchodzić 6 lub 8 osób i – z urzędu – przewodniczący samorządu studentów. Zgodnie z ustawą co najmniej 50% składu rady mają stanowić osoby spoza uczelni. Senat UW w listopadzie zeszłego roku zdecydował, że pierwsza rada uniwersytetu liczyć będzie 6 członków.

Kandydatów do rady zgłaszali członkowie Senatu UW. Propozycje przesyłali do komitetu nominacyjnego powołanego przez rektora w grudniu 2018 roku. Wybory członków rady odbyły się podczas posiedzeń Senatu UW 6 marca oraz 8 i 15 maja. – Chcieliśmy, aby rada uczelni skupiała osoby o wysokich kompetencjach, które znajdą się w niej ze względu na swoje osobiste umiejętności, a nie dlatego, że są reprezentantami instytucji, ciał czy grup – mówi prof. Marcin Pałys, rektor UW.

Do zadań rady należy opiniowanie projektu statutu i strategii uczelni oraz sprawozdania z jej realizacji. Rada ma też m.in. monitorować gospodarkę finansową i zarządzanie uczelnią, a także wskazywać kandydatów na rektora, po ich zaopiniowaniu przez senat. – Rolą rady nie jest zastępowanie rektora w zarządzaniu uczelnią ani zastępowanie senatu. To ciało doradcze, którego rolą jest dyskutowanie na temat zagadnień o charakterze ogólnouniwersyteckim, strategicznym i długofalowym – dodaje rektor UW.

Kadencja rady przewidziana jest na 4 lata, jednak zgodnie z przepisami przejściowymi kadencja pierwszej rady uczelni trwać będzie krócej – do końca 2020 roku.

Rada uczelni Uniwersytetu Warszawskiego:

- » prof. Janusz Marek Bujnicki z Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie, magisterium i doktorat uzyskał na Wydziale Biologii UW, członek korespondent Polskiej Akademii Nauk, członek grupy Głównych Doradców Naukowych Komisji Europejskiej, członek Academia Europaea – przewodniczący rady,
- » prof. Pearl Dykstra z Erasmus University w Rotterdamie, członkini the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (Holenderskiej Królewskiej Akademii Sztuk i Nauk), zastępczyni przewodniczącego grupy Głównych Doradców Naukowych Komisji Europejskiej, członkini Academia Europaea,
- » prof. Poul Holm z Trinity College w Dublinie, były rektor University of Roskilde (Dania), członek Royal Irish Academy (Irlandzka Akademia Królewska) oraz Academia Europaea,
- » prof. Krzysztof Redlich z Uniwersytetu Wrocławskiego, były członek Komitetu Polityki Naukowej Europejskiej Rady Badań Jądrowych CERN, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk, członek Academia Europaea,
- » Marynika Woroszyńska-Sapieha, członkini Rady Nadzorczej Banku Santander S.A., absolwentka Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, przez kilkanaście lat związana z Instytutem Kardiologii w Aninie, była prezes Zarządu Związku Pracodawców Innowacyjnych Firm Farmaceutycznych,
- » Katarzyna Zajdel-Kurowska, zastępca dyrektora wykonawczego w Grupie Banku Światowego, była podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów oraz była członkini zarządu Narodowego Banku Polskiego, absolwentka Wydziału Nauk Ekonomicznych UW,
- » Kamil Bonas, przewodniczący Zarządu Samorządu Studentów UW (zasiada w radzie z urzędu).

Spojrzenie z boku

W trakcie posiedzenia Senatu z udziałem przewodniczącego pierwszej rady UW senatorowie uczelni mówili o swoich oczekiwaniach wobec tego gremium. W dyskusji zabrali głos m.in. dziekani Wydziału Nauk Ekonomicznych oraz Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki.

– Uniwersytet nie jest korporacją, ale jest instytucją, która wymaga długofalowej wizji od strony naukowej, ale także od strony finansowej. Mam nadzieję, że rada, która gromadzi wspańiałych naukowców, będzie w stanie pokazać nam szanse na dalszy rozwój naukowy, ale również – dzięki obecności dwóch przedstawicieli znakomitych biznesów – będzie w stanie pokazać, jak powinien się on wiązać z równowagą finansową, z rozwojem przestrzennym – prof. Jan Jakub Michałek.

– Uniwersytetowi jako instytucji powinno bardzo zależeć na takim spojrzeniu z boku – pełnym życzliwości i zrozumienia dla jego struktury, problemów i ambicji, a z drugiej strony – należycie krytycznym, żebyśmy mogli w pełni wykorzystać potencjał jaki mamy – prof. Paweł Strzelecki.

Inne rady

Uniwersytet Jagielloński powołał radę sześciuosobową, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytet Wrocławski zdecydowały się na wariant ośmioosobowy. We wszystkich trzech uniwersytetach połowę składu rady stanowią członkowie ich wspólnot akademickich. W radach nie zasiadają przedstawiciele z zagranicy.

W radzie Uniwersytetu Wrocławskiego zasiada m.in. były prezydent miasta, pozostałe trzy osoby spoza środowiska akademickiego to przedstawiciele biznesu. Rady UJ i UAM są bardziej zróżnicowane. Wśród członków spoza danej społeczności są naukowcy z innych ośrodków i pracownicy międzynarodowych firm.

PRACE NAD STATUTEM I REGULAMINEM STUDIÓW

 **Katarzyna
Łukaszewska**

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce rektor uczelni przedstawia senatorom projekt statutu. Dokument opiniuje rada uczelni i związki zawodowe, a ostateczny jego kształt uchwalają senatorowie. Nowe statuty na wszystkich polskich uczelniach – zgodnie z obowiązującą od jesieni 2018 roku ustawą – wejdą w życie 1 października 2019 roku.

Rektor Marcin Pałys przedstawił Projekt Statutu UW 30 kwietnia. Jego I czytanie odbyło się w trakcie majowych posiedzeń Senatu UW. 3 czerwca senatorowie otrzymali nową wersję projektu – uwzględniającą zmiany zgłoszone w maju. Do 10 czerwca mogli zgłaszać poprawki do tej wersji dokumentu, a podczas posiedzenia 12 czerwca rozpoczęło się II czytanie projektu. Dokument omawiany był także przez Komisję Senacką Prawno-Statutową. Został zaopiniowany przez związki zawodowe działające na uczelni oraz radę uczelni.

Projekt nowego Regulaminu studiów na UW powstawał w drodze konsultacji społecznych. 13 maja został pozytywnie zaopiniowany przez Senacką Komisję Prawno-Statutową, a 17 maja przez Komisję Senacką ds. Studentów i Doktorantów. 5 czerwca o dokumencie dyskutowali senatorowie. – Przedstawiany projekt Regulaminu studiów w porównaniu do obecnie obowiązującego Regulaminu, przyjętego w 2015 roku, zawiera szereg rozwiązań szczególnie korzystnych dla studentów – napisała w liście do studentów i studentek prof. Jolanta Choińska-Mika, prorektor UW ds. studentów i jakości kształcenia. Wśród rozwiązań prostudenckich pani prorektor wymieniła m.in. umożliwienie nieodpłatnego uczęszczania na dowolną liczbę zajęć nieobjętych planem studiów, umożliwienie studentom dokonywania okresowej ewaluacji pracy kierownika jednostki dydaktycznej, kierowników studiów oraz pracowników administracyjnych zapewniających obsługę toku studiów, powoływanie kierownika studiów w porozumieniu z samorządem studentów, a także rozszerzenie praw studenta.

Gdy ten numer pisma „UW” był drukowany (w połowie czerwca), w planach było: kontynuowanie przez senatorów II czytania projektu Statutu UW oraz omówienie Regulaminu studiów podczas posiedzenia 19 czerwca.

W związku z nową ustawą konieczne jest także m.in. opracowanie nowych regulaminów: organizacyjnego, pracy oraz wynagrodzeń.

Wiadomości związane z wdrażaniem nowej ustawy na UW publikowane są na bieżąco na stronie głównej uczelni oraz w zakładce www.uw.edu.pl/uw-a-nowa-ustawa.

PRACOWNICY UW — W RADZIE DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

141 naukowców zasiada w Radzie Doskonałości Naukowej – troje z każdej z 47 dyscyplin. Wśród nich jest 9 pracowników Uniwersytetu Warszawskiego. Wybory do rady odbyły się w drugiej połowie kwietnia, a jej kadencja rozpoczęła się 1 czerwca.

Rada Doskonałości Naukowej to nowy organ wprowadzony przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Docelowo ma ona zastąpić Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów. Jej zadaniem jest dbanie o standardy w zakresie uzyskiwania stopni naukowych, stopni w zakresie sztuki i tytułu profesora. Od 1 stycznia 2021 roku rada będzie nadzorować indywidualne postępowania awansowe.

Pierwsza rada działać będzie od 1 czerwca 2019 roku do 31 grudnia 2023 roku. Kadencja kolejnych rad trwać będzie 4 lata i zaczynać się 1 stycznia. Każdy członek może pełnić funkcję przez dwie kadencje z rzędu.

Wybory do rady odbyły się w drugiej połowie kwietnia. Głosowanie przeprowadzono w internecie. Kandydatów zgłaszać mogły uczelnie, instytuty PAN, instytuty badawcze i międzynarodowe posiadające kategorię A+, A, B+ (nowa kategoria wprowadzona przez ustawę).

Wszyscy kandydaci musieli posiadać tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego oraz spełnić inne kryteria wymienione w ustawie, dotyczące m.in. nieposzlakowanej opinii oraz odpowiedniego dorobku naukowego. To zmiana w stosunku do istniejącej w poprzednim systemie Centralnej Komisji, której członkami mogli zostać jedynie profesorowie.

Członkostwa w Radzie Doskonałości Naukowej nie można łączyć z niektórymi stanowiskami, np. rektora lub osoby pełniące na uczelni funkcję kierowniczą.

W sumie uczelnie i instytuty zgłosiły ponad 450 kandydatów w 47 dyscyplinach. Uniwersytet Warszawski wskazał 44 kandydatów, wśród nich było 18 osób z innych niż UW uczelni i ośrodków naukowych.

Na kandydatów głosować mogli naukowcy z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego. Wybierali osoby ze swojej dyscypliny naukowej. W całej Polsce do głosowania uprawnionych było 28 721 osób. Z możliwości udziału w wyborach skorzystały 18 064 osoby, co oznacza frekwencję na poziomie 62,89%.

W sumie na wszystkich kandydatów oddano 47 822 głosy. Wśród osób wybranych do Rady Doskonałości Naukowej jest 9 pracowników Uniwersytetu Warszawskiego oraz 11 osób z innych ośrodków, które UW wskazał jako kandydatów.

Pełny skład rady dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej MNiSW, na stronie www.bip.nauka.gov.pl.

Katarzyna Łukaszewska

» Współpraca: Justyna Weber

Członkowie Rady Doskonałości Naukowej z UW:

- » prof. Krzysztof Pachucki z Wydziału Fizyki – dyscyplina: nauki fizyczne,
- » prof. Tomasz Bulik z Wydziału Fizyki – dyscyplina: astronomia,
- » prof. Sławomir Lasota z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki – dyscyplina: informatyka,
- » prof. Paweł Swianiewicz z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych – dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna,
- » prof. Elżbieta Hałas z Wydziału Filozofii i Socjologii – dyscyplina: nauki socjologiczne,
- » prof. Jolanta Itrich-Drabarek z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych – dyscyplina: nauki o polityce i administracji,
- » prof. Jadwiga Woźniak-Kasperek z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii – dyscyplina: nauki o komunikacji społecznej i mediach,
- » prof. Bogdan Zawadzki z Wydziału Psychologii – dyscyplina: psychologia,
- » dr hab. Tomasz Rakowski z Wydziału Historycznego – dyscyplina: nauki o kulturze i religii.

NOWE OTWARCIE DLA DOKTORANTÓW

320 miejsc czeka na młodych naukowców w ramach pierwszej rekrutacji do czterech szkół doktorskich UW. Dodatkowe 15 finansowane jest z programu ZIP. Kandydaci do szkół będą musieli wykazać się osiągnięciami naukowymi i przedstawić projekt badawczy. Pod uwagę brany będzie też wynik rozmowy kwalifikacyjnej lub pisemnego egzaminu.

Na stronie www.uw.edu.pl/uw-a-nowa-ustawa znaleźć można uchwały Senatu UW w sprawie:

- » ramowych zasad organizacji szkół doktorskich;
- » warunków i trybu postępowania rekrutacyjnego do szkół doktorskich;
- » programów kształcenia w szkołach doktorskich.

Forum Szkół Doktorskich
www.szkolydoktorskie.uw.edu.pl

Kandydaci do szkół rejestrują się za pomocą systemu IRK. Chętni do kształcenia w szkołach doktorskich Nauk Humanistycznych oraz Nauk Społecznych mają czas do 5 lipca. Kandydaci do Międzydziedzinowej Szkoły Doktorskiej muszą zarejestrować się do 14 lipca. W ramach MSD rekrutowani są też kandydaci do programu Quantitative Psychology and Economics, finansowanego z Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP). Rekrutacja do programu odbywa się w dwóch turach: pierwsza zakończyła się 10 czerwca, druga odbędzie się w dniach 1-22 lipca.

Rejestracja do Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych zakończyła się 21 czerwca. W ramach szkoły prowadzony jest nabór do Warszawskiej Szkoły Doktorskiej Matematyki i Informatyki, utworzonej wspólnie przez UW oraz Polską Akademię Nauk.

POSZUKIWANY, POSZUKIWANA

W szkole międzydziedzinowej na kandydatów czeka 20 miejsc, w pozostałych trzech szkołach dziedzinowych – po 100 miejsc. Zasady rekrutacji do szkół określił Senat UW w uchwale przyjętej 17 kwietnia. Każda dyscyplina ma własny limit miejsc i sama określa, jakie wymogi musi spełnić kandydat.

– Rekrutacja do Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych odbywa się niezależnie dla każdej z siedmiu dyscyplin obecnych w szkole – mówi prof. Jerzy Tiuryn, p.o. dyrektora szkoły. – Chcemy odczytać przyjęcie jak najlepszych kandydatów, ale różne dyscypliny mogą mieć różne opinie, jak powinna wyglądać idealna sylwetka kandydata na doktora – wyjaśnia. Dodaje, że cechy, którymi powinien wyróżniać się każdy młody naukowiec starający się o przyjęcie do szkoły, to łatwość uczenia się nowych rzeczy, otwartość i elastyczność intelektualna oraz pracowitość i umiejętność krytycznego myślenia. – Nie

wspominam tu o takiej rzeczy jak talent, który jest trudno mierzalny i dopiero w dłuższej perspektywie czasowej staje się widoczny. Bardzo cenną cechą jest ciekawość naukowa polegająca na stawianiu pytań i dążeniu do poznawania na nie odpowiedzi – mówi.

Listy osób przyjętych do szkół poznamy 17 września.

INDYWIDUALNE PROGRAMY

Każdy doktorant będzie brał udział w puli zajęć ogólnouniwersyteckich z zakresu dydaktyki szkoły wyższej, etyki, prawa autorskiego, transferu wiedzy, pozyskiwania grantów oraz wystąpień publicznych. Oprócz tego młodzi naukowcy będą uczestniczyć w zajęciach zorganizowanych przez swoją szkołę, w tym m.in. w warsztatach metodycznych, zajęciach związanych z warsztatem naukowca w danej dziedzinie, seminariach, zajęciach specjalizacyjnych oferowanych przez poszczególne dyscypliny. Organizowane będą też konferencje dla wszystkich doktorantów danej szkoły, w trakcie której będą oni prezentować rezultaty swoich badań. Uchwałę w sprawie programów kształcenia w szkołach doktorskich Senat UW przyjął 29 maja.

– W ramach Międzydziedzinowej Szkoły Doktorskiej doktoranci będą przygotowywać prace doktorskie zawierające elementy wykorzystania dorobku w co najmniej dwóch dowolnie wybranych dziedzinach nauki ze wskazaniem dziedziny wiodącej lub projektu jednodziedzinowe bez wskazania dyscypliny wiodącej, a więc o charakterze wybitnie interdyscyplinarnym – mówi prof. Maciej Abramowicz, p.o. dyrektora szkoły. – Doktorant pracować będzie pod opieką dwóch promotorów reprezentujących dwie różne dziedziny. Program kształcenia będzie więc siłą rzeczy zindywidualizowany: oprócz niewielkiej liczby zajęć obowiązkowych, doktorant, w porozumieniu z promotorami, wybierze kursy z szerokiej oferty dydaktycznej szkół doktorskich funkcjonujących na UW, zgodne z jego zainteresowaniami i które pomogą mu w redagowaniu rozprawy.

Prof. Abramowicz podkreśla również znaczenie seminarium w MSD. – Seminarium to będzie stanowiło duże wyzwanie dla uczestników kształcenia, gdyż ich prezentacje skierowane będą do badaczy reprezentujących inne dziedziny i dyscypliny naukowe. Skuteczność komunikacji wymagać więc będzie umiejętności spojrzenia na własne badania z perspektywy niespecjalisty, co ma fundamentalne znaczenie dla popularyzowania badań naukowych.

WSPÓLNE INICJATYWY SOJUSZU 4EU+

Wkrótce poznamy wyniki konkursu Komisji Europejskiej „European Universities”. Sojusz 4EU+, do którego należy Uniwersytet Warszawski, jest jednym z 54 konsorcjów uczelni starających się o grant na rozwój współpracy, m.in. w dziedzinie kształcenia, badań, transferu technologii oraz mobilności. Niezależnie od rozstrzygnięcia, uniwersytety 4EU+ zamierzają ze sobą współpracować. Rozpoczęły się już prace nad pierwszymi projektami badawczymi, szkołami letnimi oraz programami studiów. Poniżej przedstawiamy kilka wydarzeń, które w ostatnim czasie odbyły się na uczelniach partnerskich 4EU+.

4EU+ W WARSZAWIE I MEDIOLANIE

Dni otwarte to organizowane przez uczelnie spotkania z kandydatami na studia. Podczas nich można m.in. poznać zasady rekrutacji, programy studiów I i II stopnia, porozmawiać z wykładowcami oraz tymi, którzy kilka lat temu sami starali się o miejsce na uniwersytecie.

W tym roku nowością podczas spotkań otwartych z przyszłymi studentami były stoiska 4EU+. 27 kwietnia na Uniwersytecie Warszawskim oraz 25 maja na Uniwersytecie w Mediolanie reprezentanci uczelnianych biur zaprezentowali ofertę sojuszu. Kandydaci dowiedzieli się, że studiując na jednej uczelni 4EU+, w przyszłości będą mogli jednocześnie studiować na pięciu innych europejskich uniwersytetach. Sojusz stwarza możliwość udziału w:

- ▶ programach mobilności studenckiej – programach wymiany, intensywnych kursach i szkołach letnich,
- ▶ wspólnych zajęciach online, w których będą brali udział studenci i wykładowcy co najmniej dwóch uniwersytetów sojuszu,
- ▶ seminariach licencjackich i magisterskich współprowadzonych przez promotorów z przynajmniej dwóch uczelni,
- ▶ wspólnych dla wszystkich uczelni 4EU+ kursach ogólnych prowadzonych razem z partnerami stowarzyszonymi. Zajęcia dotyczą m.in. aktywnego obywatelstwa europejskiego, przedsiębiorczości i umiejętności posługiwania się mediami i technologiami informacyjnymi,
- ▶ wydarzeniach integrujących studentów wszystkich sześciu uczelni partnerskich.

MUZYKA I SOJUSZ

Od 8 do 12 maja na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się 3. edycja festiwalu „Wiosna Chórów na UW”. Wydarzenie było inauguracją współpracy studentów z uniwersytetów sojuszu 4EU+. Oprócz Chóru Akademickiego UW wystąpiły Chór Collegium Musicum Uniwersytetu w Heidelbergu, Chór Uniwersytetu Sorbońskiego oraz Chór Collegium Pedagogicum Uniwersytetu Karola w Pradze. Swoją repertuar zaprezentował również chór młodzieżowy z LXXV Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Sobieskiego w Warszawie.

Podczas koncertów można było usłyszeć utwory kompozytorów z różnych epok, m.in. renesansu, baroku, romantyzmu oraz czasów współczesnych. Artyści zaprezentowali również bogactwo form – od programu a cappella po utwory wokalnoinstrumentalne.

9 maja państwa członkowskie Unii Europejskiej świętowały Dzień Europy. W tym dniu w 1950 roku została podpisana deklaracja Schumana, która zapoczątkowała integrację kontynentu. Z tej okazji studenci chórów 4EU+ wykonali wspólnie kantatę finałową IX symfonii Ludwiga van Beethovena *Ode do Radości* – oficjalny hymn UE.

– Koncepcja zjednoczonej Europy, która jest tolerancyjna i w której panuje pokój, jest mi bardzo bliska – mówi Airidas Banevičius z Chóru Uniwersytetu Sorbońskiego. Zapytany o sojusz 4EU+ odpowiedział, że stwarza on nowe możliwości i pozwala się rozwijać. – Dzięki sojuszowi możemy poznać inne kultury, podzielić się doświadczeniami, zobaczyć, jak w innych krajach wygląda studiowanie i jak prowadzone są badania. Idea wspólnych studiów zakończonych

Uczestnicy „Wiosny Chórów na UW” inaugurującej współpracę studentów z uniwersytetów sojuszu 4EU+.

Zespół Biura Prasowego UW podczas Dnia Otwartego UW.

Uczelnie sojuszu 4EU+

- » Uniwersytet Karola w Pradze
- » Uniwersytet w Heidelbergu
- » Uniwersytet Sorboński
- » Uniwersytet Kopenhaski
- » Uniwersytet w Mediolanie
- » Uniwersytet Warszawski

uzyskaniem dyplomu kilku uczelni 4EU+ jest bardzo interesująca – dodaje.

SEMINARIUM W HEIDELBERGU, STUDIA W PRADZE

Trzy uczelnie 4EU+ – Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet w Heidelbergu i Uniwersytet Karola zaangażowane są w interdyscyplinarne przedsięwzięcie *Smart cities for ageing societies* dotyczące dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb starzejących się populacji. Dwie pierwsze prowadzą obecnie seminaria dla studentów, a czeski uniwersytet opracowuje cały program studiów poświęcony tej tematyce.

Od 16 do 17 maja studenci Wydziału Nauk Ekonomicznych UW i studenci niemieccy uczestniczyli w seminarium naukowym na Uniwersytecie w Heidelbergu. Dyskutowano na temat sytuacji osób starszych w Polsce i Niemczech, uwzględniając kwestie ekonomiczne, psychologiczne i informatyczne.

– Studenci przygotowali prezentacje na wybrane tematy dotyczące m.in. podejmowania decyzji na starość, roli robotów i sztucznej inteligencji w życiu starzejących się populacji oraz problemu samotności osób starszych – mówi dr Grzegorz Kula z WNE UW, który jest zaangażowany w projekt *Smart cities for ageing societies*. – W Polsce bardzo dużo mówi się o interdyscyplinarności, jednak w praktyce nie zawsze ona wychodzi. Formuła tego seminarium łączyła wiele dyscyplin naukowych. Ciekawe było porównanie sytuacji ludzi starszych w Polsce i w Niemczech, dyskusja o problemie *successful aging* (szczęśliwego starzenia się) czy zagadnienia związane z robotyzacją, która w Niemczech jest na dużo wyższym poziomie zaawansowania. Uczestnicy spotkania z obu państw mogli się od siebie wzajemnie uczyć – dodaje.

W nowym semestrze na UW uruchomione zostanie webinarium skierowane do studentów i doktorantów reprezentujące różne kierunki studiów.

UNIwersytety 4EU+ PRZECIWKO RAKOWI

Od 13 do 14 czerwca na Uniwersytecie Sorbońskim odbyło się spotkanie inauguracyjne inicjatywę badań czą 4EU+ *against cancer*. To projekt interdyscyplinarny, łączący różne dziedziny nauki, m.in. medycynę, biologię, chemię, fizykę i informatykę. Koordynuje go prof. Serge Uzan, dyrektor Uniwersyteckiego Instytutu Onkologii na Uniwersytecie Sorbońskim.

W spotkaniu wzięli udział naukowcy z Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Sorbońskiego, Uniwersytetu w Mediolanie, Uniwersytetu Kopenhaskiego i Uniwersytetu Karola. Zaproszony został również Warszawski Uniwersytet Medyczny, który ma utworzyć z UW federację. Reprezentanci każdej z uczelni opowiedzieli o prowadzonych badaniach oraz programach studiów.

– Nasze spotkanie miało na celu poznanie struktur edukacyjnych, badawczych i medycznych, które są na uczelniach sojuszu 4EU+. Teraz będziemy pracować nad tym, aby za rok nasi studenci mogli wziąć udział w szkole letniej. Planujemy też stworzyć wspólny kierunek studiów II stopnia – do 2021 roku, a do 2023 roku szkołę doktorską – mówi dr Catherine Suski-Grabowski z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego, lokalna koordynatorka pierwszego programu flagowego na UW.

Na UW powstała grupa badaczy, roboczo nazywana „Onkologią”, do której należy 13 naukowców z różnych wydziałów, np. Biologii, Chemii czy Fizyki.

Liczby konkursu „European Universities”

złożone wnioski

>> **54**

konsorcja uczelni, które otrzymają grant

>> **12**

wysokość dofinansowania

>> **5** mln euro

czas trwania grantu

>> **3** lata

Uniwersytety 4EU+ realizują ponad 100 wspólnych projektów badawczych, edukacyjnych i podnoszących kompetencje pracowników. Większość z nich dotyczy programów flagowych, tzw. flagshipów. Są to:

1. Zdrowie i zmiany demograficzne w środowisku miejskim,
2. Europa w zmieniającym się świecie: zrozumienie gospodarek, kultur i języków,
3. Transformacja nauki i społeczeństwa poprzez rozwijanie zaawansowanych technologii informacyjnych, obliczeniowych i komunikacyjnych,
4. Bioróżnorodność i zrównoważony rozwój.

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2018

Co roku, na ostatnim czerwcowym posiedzeniu, Senat przyjmuje *Sprawozdanie rektora Uniwersytetu Warszawskiego z działalności uczelni*. W dokumencie opisane są najważniejsze wydarzenia i działania uczelni z poprzedniego roku kalendarzowego. Sprawozdanie zawiera dane statystyczne dotyczące społeczności uniwersytetu, rekrutacji na studia i kształcenia, działalności naukowej i komercjalizacji wyników badań, współpracy międzynarodowej i wymiany akademickiej, finansów uczelni, realizowanych inwestycji oraz ogólnouczelnianych programów.

W sprawozdaniu dotyczącym roku 2018 znaleźć można informacje na temat: sojuszu European University Alliance 4EU+, programu wieloletniego „Uniwersytet Warszawski 2016-2025”, Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP), grantów zdobytych przez uniwersyteckich badaczy, 8 nowych spółek spin-off, 20-lecia udziału uczelni w programie Erasmus, prac nad wdrożeniem nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a także nowych inicjatyw, takich jak Centrum Pomocy Psychologicznej UW. W tym roku w sprawozdaniu po raz pierwszy zamieszczone zostało *Executive summary*, zawierające najważniejsze informacje na temat UW w 2018 roku w języku angielskim.

Opracowaniem koncepcji sprawozdania oraz tekstów (przygotowaniem materiałów własnych oraz redakcją materiałów nadesłanych przez uniwersyteckie biura administracji centralnej i inne jednostki) zajmuje się Biuro Prasowe UW. Sprawozdania roczne rektora UW z działalności uczelni publikowane są na stronie www.uw.edu.pl/sprawozdania-roczne-rektora-uw.

DEKLARACJA W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

28 maja Rada Wydziału Psychologii przyjęła deklarację w sprawie zmian klimatu. Psychologowie zaapelowali do całego środowiska akademickiego o podjęcie wszelkich możliwych działań, których celem będzie upowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych. Na posiedzeniu 5 czerwca deklarację Wydziału Psychologii poparł przez aklamację Senat UW.

Rada wydziału w przyjętym dokumencie zwraca uwagę na to, że zmiany klimatu stanowią problem, który wymaga rozwiązań nie tylko na poziomie środowiskowym, ale również społeczno-kulturowym. Powszechna akceptacja wiedzy naukowej jest kluczowa, żeby przeciwdziałać najgroźniejszym konsekwencjom kryzysu klimatycznego.

Dlatego też przedstawiciele wydziału zaapelowali do całej społeczności naukowej o nadanie najwyższego priorytetu zmianom klimatu i podjęcie wszelkich możliwych działań w tej sprawie.

Przyjęta deklaracja zawiera także postulat podjęcia szerokiej dyskusji na uniwersytecie i w całym środowisku polskich naukowców wszystkich dyscyplin na temat możliwości podjęcia działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz przygotowanie się na ich konsekwencje.

Treść uchwały Senatu UW oraz deklaracji Rady Wydziału Psychologii dostępne są w Monitorze UW na stronie www.monitor.uw.edu.pl.

24 maja w ogrodach Biblioteki Uniwersyteckiej odbyła się trzecia edycja pikniku dla pracowników UW. Była to okazja, by osoby, które na co dzień się nie spotykają, mogły się zintegrować poprzez rozmowę i wspólną zabawę. Uczestnicy mogli wziąć udział w konkurencjach sportowych, grach i konkursach z nagrodami, a na zakończenie pikniku wysłuchać koncertu.

DOKTORZY HABILITOWANI W ŚWIELE NOWEJ USTAWY

13 maja odbyło się spotkanie rektorów z pracownikami uczelni posiadającymi stopień doktora habilitowanego, którzy nie są zatrudnieni na stanowiskach profesorskich. Było ono poświęcone sytuacji tych osób w kontekście zmian wynikających z nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W poprzedniej ustawie grupa ta zaliczana była do samodzielnych pracowników naukowych i miała takie same uprawnienia i status jak profesorowie. Nowa ustawa zmieniła tę sytuację – punkt ciężkości został przeniesiony ze stopni i tytułów naukowych na stanowiska. Ustawa podzieliła nauczycieli akademickich na grupę osób zatrudnionych na stanowiskach profesora i profesora uczelni oraz grupę pozostałych nauczycieli. Grupy te mają odrębne uprawnienia.

Podczas spotkania prof. Marcin Pałys podkreślał, że zespół rektorski – pracując nad projektem Statutu UW – przyjął założenie, że wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, grupa profesorów i profesorów uczelni oraz osoby ze stopniem doktora habilitowanego powinny być traktowane w jednolity sposób. Dotyczyć to ma np. warunków i trybu tworzenia

jednostek organizacyjnych, wymogów formalnych do powołania na funkcję prorektora i dziekana, roli w radach naukowych dyscyplin oraz w radach wydziałów. W projekcie Statutu uwzględniono również, że drogą zatrudnienia na UW na stanowisku profesora pozostanie otwarty konkurs, ale jednocześnie przewidziano wprowadzenie procedury indywidualnego awansu dla osób pracujących na uczelni. Obejmowałaby ona ocenę kandydata przez powołaną do tego komisję. Ostateczne zapisy Statutu UW zależą będą od decyzji senatorów. W momencie wysyłania tego numeru pisma „UW” do druku trwało II czytanie dokumentu.

Zespół rektorski zapowiedział także, że planuje w nowej wersji Regulaminu wynagrodzeń rozszerzenie tabeli minimalnych wynagrodzeń o osobną pozycję dla doktorów habilitowanych (z wyższymi stawkami niż w przypadku doktorów). W podziale środków wewnątrz uczelni rektorzy zamierzają w algorytmie wewnętrznym utrzymać wagi związane ze stopniami i tytułami naukowymi (inaczej niż w algorytmie MNiSW, gdzie wagi są powiązane ze stanowiskami).

ROCZNICA WYBORÓW CZERWCOWYCH '89

Z okazji trzydziestej rocznicy częściowo wolnych wyborów na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych odbyła się 28 maja konferencja *Polskie wybory. 30 lat doświadczeń*, zorganizowana przez Instytut Nauk Politycznych. Uczestnicy rozważali wpływ ówczesnych wyborów na sytuację gospodarczą, polityczną i społeczną następnych lat. Poza sesją z udziałem posłów tzw. sejmiku kontraktowego odbyły się panele, podczas których dyskutowano na temat roli mediów w kampaniach wyborczych oraz uczestnictwa Polaków w wyborach w latach 1989-2019. 4 czerwca na WNPiSM można było z kolei wysłuchać wykładu Zbigniewa Bujaka *O sztuce rządzenia – czy Solidarność była gotowa?*, który o wyborach 4 czerwca 1989 r. opowiadał z perspektywy uczestnika tamtych wydarzeń.

Rocznica przełomowych dla Polski wyborów była też tematem konferencji zorganizowanej przez Instytut Historyczny. 3 czerwca w trakcie paneli *Władza – społeczeństwo – opozycja* oraz *Gospodarka – Europa – pamięć* dyskutowano o przyczynach i konsekwencjach wyborów. W konferencji wziął udział prof. Timothy Garton Ash z Uniwersytetu Oksfordzkiego.

„W niedzielę 4 czerwca, w słoneczną, piękną pogodę, w samo południe na ulice stolicy Polski zawitał Gary Cooper Solidarności. Jedyń sprawiedliwy, który podobnie jak w filmie z 1952 roku postanowił przywrócić mieszkańcom miasta wolność, a uzurpatorom wymierzyć sprawiedliwość” – wspominał na łamach pisma „UW” Tomasz Sarnecki, autor najsłynniejszego polskiego plakatu wyborczego. Artykuł *Prawdziwy bohater* ukazał się w naszej uniwersyteckiej gazecie w czerwcu 2009 roku (nr 3/42), z okazji dwudziestej rocznicy wyborów roku 1989. Numer jest dostępny na stronie pisma: www.uw.edu.pl/pismo-uczelni.

ILS W SIECI EUROPEAN MASTER'S IN TRANSLATION

Instytut Lingwistyki Stosowanej został członkiem sieci European Master's in Translation (EMT). Wyróżnienie jest przyznawane przez jednostkę Komisji Europejskiej – Dyrekcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT). Przez pięć lat (2019-2024) ILS będzie należał do sieci zrzeszającej jednostki, które według ściśle określonych standardów pro-

wadzą studia translatorskie kończące się uzyskaniem tytułu magistra. Komisja konkursowa wyróżniła program studiów II stopnia na kierunku lingwistyka stosowana o specjalności tłumaczeniowej. Obecność w sieci European Master's in Translation umożliwiła m.in. krótkoterminowe staże szkoleniowe dla studentów w jednostkach DGT.

JĘZYK POLSKI DLA OBCOKRAJOWCÓW

Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” zorganizowało pod koniec kwietnia seminarium *Promocja języka polskiego i kultury polskiej w Chinach* poświęcone nauczaniu języka polskiego jako obcego.

Omawiano kwestie nauczania języka polskiego na uczelniach chińskich w ramach coraz bardziej popularnych tam polonistyki. – W Chinach powstają nowe filologie, nie jest to działanie spontaniczne, ale poprzedzone analizą potrzeb, oparte na realnym zainteresowaniu

językiem polskim jako narzędziem biznesu czy polityki. Poszczególne uniwersytety zaczynają się specjalizować czy to w przygotowaniu do pracy w handlu, czy w tłumaczeniach – mówi Tomasz Wegner, lektor Polonicum zaangażowany w organizację seminarium.

W trakcie spotkania była konsul generalna RP w Kantonie Joanna Skoczek opowiedziała o nauczaniu języka polskiego jako narzędziu dyplomacji publicznej.

SPOTKANIE Z DYPLMATAMI NA OCHOCIE

6 czerwca w Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW i na Wydziale Fizyki UW odbyło się spotkanie z ambasadorami oraz przedstawicielami korpusu dyplomatycznego Hiszpanii i krajów Ameryki Łacińskiej. W jego trakcie naukowcy mieli możliwość wskazania nowych lub pogłębienia już istniejących pól międzynarodowej współpracy w sferze nauki i dydaktyki. Silne relacje z uczelniami z kręgów hiszpańskiego i latynoamerykańskiego to szansa na podniesienie poziomu umiędzynarodowienia UW i rozpoznawalności uczelni na świecie. – Jednym z priorytetów naszej uczelni, ale także całego systemu

szkolnictwa wyższego w Polsce, jest odpowiedzialna internacjonalizacja – mówił prof. Marcin Pałys, rektor UW podczas spotkania.

W programie wydarzenia znalazły się prezentacje wydziałów i jednostek zlokalizowanych na kampusie Ochota. Przedstawiono wybrane projekty naukowe realizowane przez badaczy z UW. Na zakończenie wizyty goście zwiedzili kilka laboratoriów w CNBCh oraz na Wydziale Fizyki.

Na początku czerwca uniwersytet był już po raz dziesiąty gospodarzem International Staff Training Week, organizowanego w ramach programu Erasmus+. Wzięło w nim udział blisko 30 pracowników administracji uczelni z 20 krajów. Tematem przewodnim spotkania, organizowanego przez Biuro Współpracy z Zagranicą, była komunikacja międzykulturowa i rozwiązywanie konfliktów w wielokulturowej społeczności. Fot. P. Bocian.

KRÓTKO I NA TEMAT

Na początku kwietnia wygasł **mandat jednego senatora UW**. W związku z tym Uczelniana Komisja Wyborcza zarządziła wybory uzupełniające. Kandydatów na przedstawicieli do Senatu UW można było zgłaszać spośród grupy innych niż samodzielni nauczycieli akademickich. Wybory odbyły się 12 czerwca. Kolegium Elektorów UW wybrało do Senatu dr Mirellę Kurkowską z Centrum Europejskiego.

Ośrodek Kultury Polskiej działający przy Uniwersytecie Sorbońskim ma nowe władze. Na stanowisko dyrektora OKP na kadencję 2019-2022 rektor UW powołał dr hab. Iwonę Pugacewicz z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii. Nowa dyrektorka została wybrana w drodze konkursu. Pozytywną opinię w tej sprawie wyraził Senat UW. Ośrodek Kultury Polskiej zajmuje się działalnością naukową i dydaktyczną

oraz promocją kultury, historii i języka polskiego we Francji. Do zadań dyrektorki, oprócz kierowania ośrodkiem, należy koordynacja współpracy pomiędzy UW i Uniwersytetem Sorbońskim w ramach sojuszu uczelni 4EU+.

Pracownicy uniwersytetu otrzymają w wakacje **podwyżki wynagrodzeń**. Suma środków przeznaczonych na podwyżki wynosi 53 553,2 tys. zł. Jest to

kwota subwencji dodatkowej przyznanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Porozumienie między władzami uczelni a związkami zawodowymi o podziale subwencji zostało podpisane 23 maja. Treść porozumienia dostępna jest na stronie www.uw.edu.pl/podwyzki-wynagrodzen-dla-pracownikow-uw.

ODZNACZENIA I WYRÓŻNIENIA

Uniwersytet znalazł się w gronie laureatów IV edycji konkursu **Lider Dostępności**. Uczelnia została wyróżniona nagrodą specjalną GRAND PRIX za systematyczne działania w celu poprawy dostępności architektonicznej uczelni dla osób z niepełnosprawnościami oraz za aktywność na rzecz tworzenia środowiska przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Organizatorami konkursu są Fundacja Integracja i Towarzystwo Urbanistów Polskich. W poprzednich latach UW był nagradzany za dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych m.in. domu studenckiego przy ul. Zamenhofska, Gmachu

Audytoryjnego oraz Biblioteki Uniwersyteckiej.

Filozofia religii. Kontrowersje to tytuł publikacji, która otrzymała Nagrodę rektora UW dla najlepszej publikacji akademickiej w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych na Targach Książki Akademickiej i Naukowej **ACADEMIA 2019**, odbywających się w Warszawie pod koniec maja. Publikacja pod redakcją naukową prof. Jacka Hołównki i dr. Bogdana Dziobkowskiego została wydana nakładem Wydawnictwa Naukowego PWN. Targi Academia są współorganizowane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Hanna Werblan Jakubiec, która od 1987 roku kieruje Ogrodem Botanicznym UW, została uhonorowana przez Radę m.st. Warszawy Odznaką Honorową „Zasłużony dla Warszawy”. Wniosek w sprawie wyróżnienia zgłosił rektor UW.

Paweł Gora z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki, zajął II miejsce w konkursie FameLab Poland 2019. W finale rywalizowało 10 naukowców z całej Polski. Każdy musiał przygotować trzyminutowe wystąpienie na temat tematyki badawczej, którą się zajmuje. Prezentacja Pawła Gory dotyczyła wykorzystania matematyki w walce z korkami.

W kwietniu w Amsterdamie odbywały się mistrzostwa świata w ekonometrii **Econometric Game**, w których brały udział zespoły studentów z całego świata. W tym roku tematem zawodów były zmiany klimatyczne. W konkursie brała udział drużyna z Wydziału Nauk Ekonomicznych UW, która dotarła do ścisłego finału z udziałem 10 najlepszych drużyn. Mistrzostwo świata zdobyli studenci z Uniwersytetu w Melbourne. Podczas finału studenci UW opracowali spójny plan redukcji emisji CO₂, uwzględniający zróżnicowane cechy 216 krajów.

ZAPROSZENIA

Siła mediów: ludzie – organizacje – technologie – pod takim hasłem w dniach 19-25 września odbędzie się **V Kon-**

gres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, którego współorganizatorem jest Wydział Dziennikarstwa,

Informacji i Bibliologii. Kongres jest spotkaniem przedstawicieli nauk o mediach i komunikowaniu. Szczegółowe informacje

oraz formularz rejestracyjny są dostępne na stronie wydarzenia: www.kongresptks2019.pl.

NOMINACJE PROFESORSKIE

PREZYDENT RP NADAŁ TYTUŁ PROFESORA:

prof. dr hab. Justynie Zając z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,
prof. dr hab. Przemysławowi Henselowi z Wydziału Zarządzania.
Uroczystości odbyły się 17 i 27 maja.

SENAT UW NA POSIEDZENIU 22 MAJA POZYTYWIE ZAOPINIOWAŁ WNIOSEK W SPRAWIE ZATRUDNIENIA:

na podstawie umowy o pracę na stanowisko profesora na czas nieokreślony:
prof. dr hab. Sławomira Buryły z Wydziału Polonistyki,
prof. dr hab. Krystyny Iglickiej-Okólskiej z Wydziału Zarządzania,
na podstawie umowy o pracę na stanowisko profesora uczelni na czas nieokreślony:
dr hab. Roberta Szoszkiewicza z Wydziału Chemii.

RUSZA II ETAP BUDOWY DOBREJ 55

6 czerwca władze Uniwersytetu Warszawskiego podpisały umowę z firmą Hochtief Polska S.A. na wykonanie robót budowlano-montażowych w ramach II etapu realizacji budynku przy ul. Dobrej 55, największej inwestycji programu wieloletniego. Wartość umowy wynosi blisko 165 mln złotych.

II etap budynku przy ul. Dobrej 55

umowa o wartości blisko 165 mln zł brutto

30 miesięcy prac budowlanych

blisko 28,7 tys. m² powierzchni całkowitej budynku

4 kondygnacje naziemne

2 kondygnacje podziemne

Cele programu wieloletniego

1. rozwój przedsięwzięć transdyscyplinarnych
2. większe umiędzynarodowienie uczelni
3. rozwój programu kształcenia przez całe życie
4. rozwój przedsiębiorczości akademickiej
5. wspieranie innowacyjnych form kształcenia
6. podnoszenie jakości życia publicznego

Na Powiślu, w okolicach Biblioteki Uniwersyteckiej, powstanie kolejny obiekt, który będzie służył członkom społeczności Uniwersytetu Warszawskiego. Realizacja II etapu inwestycji przy ul. Dobrej 55 pozwoli na stworzenie odpowiednich warunków pracy dla studentów i kadry naukowo-dydaktycznej kierunków lingwistycznych i filologicznych. Z pierwszej części budynku studenci wydziałów Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej korzystają od 2012 roku.

NAJWIĘKSZA INWESTYCJA

Przetarg na wykonanie robót budowlano-montażowych w ramach II etapu inwestycji przy ul. Dobrej 55 rozstrzygnięto w kwietniu. Wartość podpisanej 6 czerwca umowy wynosi blisko 165 mln złotych. Jest to największa inwestycja programu wieloletniego, zarówno pod względem powierzchni, jak i nakładów finansowych. Podpisana umowa jest zaś największą od lat tego rodzaju umową zawartą przez uniwersytet.

Powierzchnia całkowita II etapu budynku przy ul. Dobrej 55 wynosi 28,7 tys. m². Nowy budynek zostanie połączony z wybudowanym w ramach I etapu obiektem pod tym samym adresem. W gmachu tym odbyło się także uroczyste podpisanie umowy.

– Powstanie budynek, który stanie się jednym z najważniejszych nowych obiektów na Uniwersytecie Warszawskim. Budowa będzie miała także znaczenie dla społeczności Warszawy. Nasze budynki odwiedzają również osoby, które na co dzień nie są związane z uczelnią. Dzięki realizacji inwestycji zmieniamy także charakter całej dzielnicy

– podkreślił prof. Marcin Pałys, rektor UW.

NOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

Dokumentację projektową I i II etapu inwestycji wykonała pracownia Kuryłowicz & Associates. W ramach drugiego etapu powstanie budynek z 4 kondygnacjami naziemnymi i 2 podziemnymi. Poza pomieszczeniami dydaktycznymi obiekt będzie zawierał przestrzeń biblioteczną, administracyjną, socjalną, gastronomiczną, higieniczno-sanitarną oraz techniczną. W części podziemnej będzie garaż. Na dachu zaplanowano ogród oraz miejsca spacerowe i wypoczynkowe. Prace budowlano-montażowe potrwać 30 miesięcy. Oddanie budynku do użytku planowane jest w roku 2022.

– Staraliśmy się tak zaprojektować budynek, żeby nie przytłaczał swoją bryłą okolicy. Drugi etap uwzględnia wprowadzone zmiany zgodnie z sugestiami społeczności uczelni. Z całą pewnością spowoduje to, że obiekt będzie bardziej otwarty – mówiła podczas uroczystości podpisania umowy prof. Ewa Kuryłowicz, wiceprezes pracowni Kuryłowicz & Associates.

Uroczystość podpisania umowy między UW i firmą Hochtief Polska S.A., fot. K. Szczepny

JEDNA Z DZIESIĘCIU

Program wieloletni „Uniwersytet Warszawski 2016-2025”, w ramach którego realizowana jest inwestycja przy ul. Dobrej 55, to kompleksowy program rozwoju uczelni. Jego głównym celem jest ożywienie potencjału nauk humanistycznych i społecznych oraz włączenie ich do innowacyjnych, eksperymentalnych programów, a także wzmocnienie międzynarodowej pozycji uczelni oraz zwiększenie jej roli w animowaniu przemian społecznych i gospodarczych.

Obejmuje on budowę nowych gmachów oraz rozbudowę i przebudowę istniejących obiektów. Budowa budynku naukowo-dydaktycznego dla wydziałów Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej, jest jedną z 10 realizowanych inwestycji. W sumie przez 10 lat uniwersytet zrealizuje ich łącznie 18. Budżet programu to blisko 1 mld złotych.

Więcej na temat programu wieloletniego można znaleźć na stronie:
www.uw.edu.pl/program-wieloletni.

Inwestycje programu wieloletniego

- » Budynek naukowo-dydaktyczny przy ul. Dobrej 55 – II etap
- » Budynek naukowo-dydaktyczny na kampusie na Ochocie (psychologia, kognitywistyka, psychofizjologia)
- » Budynek naukowo-dydaktyczny (nauki ekonomiczne i pokrewne)
- » Budowa domu studenckiego na kampusie na Służewcu
- » Przebudowa domu studenckiego nr 5 na kampusie na Służewcu
- » Budowa domu studenckiego na kampusie na Ochocie
- » Rozbudowa Centrum Sportu i Rekreacji wraz z budową Centrum Kultury Studenckiej na kampusie na Ochocie
- » BUW (podziemie) – przebudowa na cele zajęć sportowych
- » Budynek na kampusie głównym (górny dziedziniec)
- » Przebudowa budynku Porektorskiego na kampusie głównym
- » Przebudowa poddasza Pałacu Kazimierzowskiego na kampusie głównym
- » Przebudowa budynku przy ul. Hożej 69
- » Budynek naukowo-dydaktyczny przy ul. Furmańskiej (nauki społeczne)
- » Przebudowa budynku przy ul. Szturmowej 4
- » Budynek naukowo-dydaktyczny przy ul. Bednarskiej 2/4
- » Przebudowa budynku przy ul. Żwirki i Wigury 93
- » Przebudowa budynku w Alejach Ujazdowskich 4
- » Rozbudowa domu studenckiego nr 5 na kampusie na Służewcu na potrzeby domu studenckiego i Wydawnictw UW

Drugi etap uwzględni wprowadzone zmiany zgodnie z sugestiami społeczności uczelni. Z całą pewnością spowoduje to, że obiekt będzie bardziej otwarty.

PROF. EWA KURYŁOWICZ,
WICEPREZES PRACOWNI
KURYŁOWICZ & ASSOCIATES

PRAWNIK NA RECEPTĘ

Istnieją na świecie szpitale i przychodnie, w których pacjentowi oferuje się nie tylko leczenie, lecz także pomoc prawną. Rozwiązania typu *medical legal partnership* działają w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Australii. Czy promowanie współpracy lekarzy i prawników powinno być elementem polityk publicznych? W jakich przypadkach przynosi to chorym najwięcej korzyści? Odpowiedzi na te pytania będzie szukał zespół naukowców z Uniwersytetu Warszawskiego i Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Pomysłodawcą projektu jest dr Jan Winczorek, prawnik i socjolog, zajmujący się tematyką dostępu do prawa. Ze strony UW w badaniach uczestniczyć będzie także dr Karol Muszyński. Razem pracują w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie na WPiA UW. – Zajmujemy się dostępem do prawa, czyli badamy, jakie uwarunkowania społeczne wpływają na to, jak obywatele korzystają z prawa. Analizy prowadzone w Polsce i na świecie pokazują, że są pewne determinanty, okoliczności, które powodują, że jedne osoby korzystają z usług prawniczych, mediacji, zawiązywania umów, wnoszenia spraw do sądu, a inne osoby z tych możliwości rezygnują – wyjaśnia dr Winczorek.

– Bardzo mało natomiast wiadomo, dlaczego jedni mają problemy prawne, a inni nie. Z badań wynika, że takie sytuacje rozkładają się w populacji dość losowo. Istnieje jednak wyraźna korelacja pomiędzy posiadaniem problemów zdrowotnych oraz problemów prawnych. Ci, którzy mają więcej kłopotów ze zdrowiem, częściej spotykają się z problemami prawnymi i na odwrót – tłumaczy.

Jako przykład dr Winczorek podaje sytuację osoby cierpiącej na postępującą demencję, która z powodu niezdolności do podejmowania samodzielnych decyzji może zostać łatwo wykorzystana przez kogoś, kto skłoni ją do wyzbycia się nieruchomości. Z kolei w ubogich środowiskach u dzieci często występują problemy z układem oddechowym spowodowane złymi warunkami mieszkaniowymi. Rozwiązaniem prawnym sytuacji byłoby zapewnienie rodzinie lepszych warunków poprzez zobowiązanie wynajmującego do remontu lub – w przypadku instytucji publicznych – zmiany lokalu.

Naukowcy z UW i WUM chcą opisać związki przyczynowe pomiędzy konkretnymi problemami prawnymi i zdrowotnymi. Będzie to pierwsze takie badanie w Polsce. Na świecie tematyka jest już znana, ale nikt nie ujmował jej dotychczas w tak kompleksowy sposób, jak planują zrobić to badacze z Warszawy. Projekt będzie składał się z kilku części: badań jakościowych z udziałem prawników, lekarzy i pracowników socjalnych pomagających osobom doświadczającym problemów, ogólnopolskich badań ilościowych wykonywanych metodami sondażowymi oraz wizyt studyjnych w USA, Australii i na Wyspach Brytyjskich, gdzie funkcjonują sieci zintegrowanych usług prawniczo-medycznych.

MIKROGRANTY UW–WUM

Od 1 października 2018 roku pracownicy i doktoranci UW i WUM mogą ubiegać się o dotacje na prowadzenie wspólnych badań finansowanych ze środków zewnętrznych. **Dotychczas granty otrzymali:**

- » dr Jan Winczorek (Wydział Prawa i Administracji UW) i dr hab. Aleksandra Czerw (WUM) (patrz obok);
- » dr Beata Brzozowska-Wardecka (Wydział Fizyki UW) i dr Tomasz Lorenc (WUM) – o ich projekcie dotyczącym nowej metody leczenia raka gruczołu krokowego pisaliśmy w piśmie „UW” w numerze 1(89)/2019;
- » dr Małgorzata Bednarska (Wydział Biologii UW) i mgr Maciej Janiak (WUM) – ich badania mają wykazać, czy wolnokrążące DNA (cfDNA) może mieć zastosowanie jako alternatywny marker w opracowaniu nowatorskich metod diagnostycznych w zarażeniach pasożytami jelitowymi;
- » dr Renata Welc-Falęciak (Wydział Biologii UW) i dr Agnieszka Paweńczyk (WUM) – celem badań jest oszacowanie, jak często u osób zakażonych HIV-1 oraz u dawców krwi w Polsce występują zakażenia *Toxoplasma gondii*; ma to fundamentalne znaczenie w kontekście bezpiecznego krwiodawstwa;
- » mgr Adrian Górecki (Wydział Biologii UW) i dr Bożena Kociszewska-Najman (WUM) – naukowcy zamierzają określić skład mikrobioty jelitowej u dzieci kobiet po transplantacji narządu, przyjmujących przewlekłe leczenie immunosupresyjne, a także sprawdzić u nich obecność genów oporności na antybiotyki;
- » dr hab. Bartosz Trzaskowski (CeNT UW) i dr hab. Kinga Ostrowska (WUM) – ich badania dotyczą projektowania i syntezy nowych pochodnych kumaryn o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, a także działaniu przeciwbakteryjnym, przeciwnowotworowym, przeciwutleniającym i przeciwwirusowym;

– Podczas wizyt studyjnych przeanalizujemy historię i powody tworzenia *medical legal partnerships*. Sprawdzimy, kto korzysta z ich usług i jakie typy problemów są rozwiązywane za pomocą metod prawniczych – wyjaśnia dr Winczorek. Wyniki badań jakościowych i wizyt studyjnych pozwolą naukowcom zaproponować hipotezy dotyczące możliwych typów relacji pomiędzy problemami prawnymi i zdrowotnymi. Następnie hipotezy te wpiszą w kwestionariusz badań ogólnopolskich, dzięki którym spróbują zmierzyć korelacje między problemami różnego rodzaju w całej populacji.

– Od dłuższego czasu mieliśmy z dr. Muszyńskim pomysł, żeby zająć się taką tematyką. Mieliśmy jednak świadomość, że sami, z naszą wiedzą prawniczą i socjologiczną, nie przeprowadzimy takich badań. Brakuje nam doświadczenia w poruszaniu się w obszarze zdrowia. Potrzebowaliśmy specjalistów od badań empirycznych w naukach medycznych, w środowisku szpitalno-lekarskim. Dlatego

nawiązaliśmy kontakt z Zakładem Ekonomiki Zdrowia i Prawa Medycznego WUM – opowiada dr Winczorek. Zakładem kieruje dr hab. Aleksandra Czerw, która zajmuje się ekonomiką zdrowia, zarządzaniem w ochronie zdrowia oraz finansowaniem w systemie opieki zdrowotnej. To ona po stronie WUM będzie kierować współpracą.

– W planowanych badaniach będziemy odpowiedzialni za przygotowanie i realizację badania na tzw. próbie szpitalnej, czyli grupie pacjentów hospitalizowanych z powodu konkretnej jednostki chorobowej według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 – wyjaśnia dr hab. Czerw. – Próba z założenia powinna liczyć około 500 osób i będzie ściśle określona na podstawie wyników badania ogólnopolskiego z wykorzystaniem narzędzia Europejskiego Ankietowego Badania Zdrowia dotyczącego zdrowia i zachowań zdrowotnych – opowiada badaczka. Pacjenci będą wypełniać kwestionariusz w formie elek-

tronicznej. Będą przy tym mogli skorzystać z pomocy personelu medycznego. Badania zostaną zrealizowane w szpitalach klinicznych, dla których podmiotem założycielskim jest WUM.

Wstępem do badań była realizacja na wiosnę tego roku mikrograntu „Prawnik na receptę? Zintegrowane usługi publiczne jako metoda skutecznego rozwiązywania skorelowanych problemów prawnych i zdrowotnych”, który dr Winczorek oraz dr hab. Czerw otrzymali ze wspólnego programu UW i WUM. Środki przeznaczyli m.in. na badania wstępne, zakup literatury oraz organizację seminarium z udziałem prof. Hazel Genn z University College London, która jest światowej sławy ekspertem w dziedzinie badań nad dostępem do prawa. Mieli okazję opowiedzieć jej o swoich planach badawczych i skonsultować szczegóły metodologiczne. Teraz zamierzają wspólnie ubiegać się o grant Narodowego Centrum Nauki.

- » Mikołaj Dziurzyński (Wydział Biologii UW) i Karol Taradaj (WUM) – wyniki ich badań mogą wpłynąć na potwierdzenie zaleceń dotyczących postępowania na oddziałach neonatologicznych w zakresie stosowania antybiotykoterapii lub na modyfikację tych zaleceń w celu ograniczenia występowania szczepów antybiotykopornych;
- » dr hab. Elżbieta Megiel (Wydział Chemii UW) i dr Katarzyna Zawada (WUM) – badaczki będą testować rodniki nitroksylowe w kierunku ich zastosowania jako nowych, mniej toksycznych niż obecnie stosowane, środków kontrastujących w obrazowaniu metodą rezonansu magnetycznego (MRI);
- » Mateusz Filipek (Wydział Fizyki UW) i dr Wioletta Olejarz (WUM) – wspólnie będą badać wpływ egzosomów pochodzenia nowotworowego na progresję raka gruczołu krokowego w warunkach *in vitro*, co może przyczynić się w przyszłości do opracowania nowych metod diagnostyki i leczenia wspomnianego nowotworu;
- » dr hab. Radosław Stachowiak (Wydział Biologii UW) i prof. Marta Wróblewska (WUM) – będą zajmować się typowaniem genetycznym wywołujących infekcje szczepów *Acinetobacter baumannii*, wyniki ich badań w połączeniu z danymi klinicznymi pozwolą zidentyfikować źródła zakażeń i czynniki ryzyka wystąpienia epidemii;
- » dr Magdalena Michalska-Kacymirow (CNBCh UW) i dr Aleksandra Wesołowska (WUM) – ich celem jest opracowanie metodyki badawczej oznaczania makroelementów oraz pierwiastków śladowych w próbkach mleka kobiecego;
- » prof. Mikołaj Donten (Wydział Chemii, CNBCh UW) oraz dr hab. Piotr Luliński i dr Monika Sobiech (WUM) – zespół zajmie się tematyką obrazowania nanostruktury porów w układach polimerów drukowanych molekularnie;
- » Barbara Poszewiecka (Wydział MIM UW) i Victor Murcia Pińkowski (WUM) – chcą opracować metodę przewidywania zmian w ekspresji genów spowodowanych rearanżacjami chromosomowymi z miejscami złamań w obrębie regionów niekodujących.

MIGRACJE POLSKICH „WĘDROWCÓW”

Są zróżnicowaną mniejszością etniczną. Tym, co wpływa na jej heterogeniczność, jest m.in. miejsce zamieszkania, wcześniejszy styl życia i stosunek do tradycji. Mowa o polskich Romach. Dr Michał Garapich wraz z zespołem naukowców z uniwersyteckiego Ośrodka Badań nad Migracjami będzie badał migracje tej społeczności i jej transnarodowość w kontekście zmian w funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Z badaczem o jego przedsięwzięciu rozmawia Katarzyna Bieńko.

Wielu badaczy zajmuje się tematem migracji polskich Romów?

Na temat migracji z Polski napisano całe tomy, ja sam się do tego przyłożyłem, ale historia migracji polskich Romów z jakiegoś powodu została pominięta. Można mówić o dyskryminacji na poziomie akademickiego dyskursu, który badania nad Romami spycha do folkloru, badań nad specyficzną grupą etniczną, *de facto* odizolowując ich od całości polskiego społeczeństwa, a ich migracje traktuje jako jakieś inne – egzotyczne.

Istnieje przekonanie mówiące o tym, że Romowie to mniejszość etniczna, która w swojej naturze ma wpisaną wędrowną. Część z nich jednak prowadzi osiadły tryb życia.

To jeden ze stereotypów, mający raczej utwierdzić specyficzne relacje władzy, niż opisać rzeczywistość. Traktowani jako „wieczni wędrowcy” Romowie są pozbawieni w takim stereotypie szansy posiadania poczucia przynależności, lokalnego i państwowego patriotyzmu i po prostu bycia Polakami – skoro wędrują, to znaczy, że nie mają korzeni, zaraz sobie pojadą. Każdy, kto zna Romów, wie, że to nieprawda – tak jak wśród Gadziów (według tradycji romskiej słowo to oznacza „obcych”, „nie-Romów”) – są wśród nich patrioci, którzy są silnie przywiązani do swojej małej ojczyzny, są i kosmopolici, którzy wszędzie dobrze się czują.

Czy powody migracji polskich Romów są podobne do powodów, dla których emigrują Polacy, np. kwestie zarobkowe, rodzinne itp.? Emigrują indywidualnie czy całymi rodzinami?

Romowie migrują z tych samych powodów, co ich gadziowscy sąsiedzi – w celu polepszenia warunków bytowych, powiększenia spektrum możliwości. Kształcą się, pracują, osiedlają się, a niektórzy wracają do kraju. W przypadku Romów dochodzi jednak powód wyjazdów

związany z nietolerancją i rasizmem, jakiego wielu z nich doświadczało w Polsce.

Fakt, że mają silne, rozbudowane i spore rodziny, stanowiące dla nich często podstawowe źródło kapitału społecznego, poczucia bezpieczeństwa i tożsamości, oznacza, że migracje mają często kolektywny charakter. Migrują bądź wracają grupowo, ale też nie zawsze. Dla silnej grupy rodzinnej migracje to też potencjalny kryzys, utrata kontroli społecznej nad młodymi, stąd nierzadko dochodzi do zerwania więzi rodzinnych.

Polscy Romowie nie są społecznością homogeniczną. Wyróżniamy różne grupy. Jak przynależność grupowa wpływa na ich mobilność?

Znalezienie odpowiedzi na to pytanie będzie celem naszego projektu. Chcemy przyjrzeć się, w jaki sposób przynależność grupowa wpływa na migracje, powroty, a także kwestie związane z tradycyjnymi normami, a przede wszystkim utrzymywaniem granicy etnicznej czy grupowej. Z naszych poprzednich badań wynika, że Romowie polscy obecnie przechodzą dość rewolucyjny proces intensyfikacji relacji międzygrupowych, szczególnie między grupą Bergitka Roma a Polska Roma. W wyniku migracji dochodzi do coraz większej liczby małżeństw mieszanych, a co za tym idzie testowana i negocjowana jest tradycja, a przede wszystkim zwyczajowe prawo romskie.

Pana zespół badawczy chce m.in. sprawdzić, jak swoboda przepływu osób w ramach UE wpłynęła na życie polskich Romów. Obecnie jednak funkcjonowanie Unii Europejskiej się zmienia. Czy sądzi Pan, że Brexit wpłynie na migracje Romów? Zatrzyma je?

Z wielu względów obywatele UE, którzy zamieszkali w Wielkiej Brytanii po decyzji o Brexicie, mogą szukać bardziej przyjaznych krajów. Być może zwiększy się skala powrotów – już zauważalnych – do Polski, ale być może też ponownie zauważalne staną się wyjazdy do Niemiec. Z naszych badań wynika, że jednym

INFORMACJE O PROJEKCIE

Tytuł:

Transnarodowe życie polskich Romów – migracje, rodzina i granice etniczne w zmieniającej się Unii Europejskiej

Wysokość grantu:

1,5 mln zł

Konkurs:

Opus, Narodowe Centrum Nauki

Kierownik:

dr Michał Garapich

Projekt Transnarodowe życie polskich Romów – migracje, rodzina i granice etniczne w zmieniającej się Unii Europejskiej będzie kontynuacją przedsięwzięcia Między zmianą a tradycją – migracyjne ścieżki polskich Romów realizowanego przez badaczy z OBM w latach 2016–2018 z grantu Polonez NCN.

Warsztaty artystyczne w Southend on Sea, Wielka Brytania.
Na zdjęciu artystka Małgorzata Mirga-Tas (17.06.2017). Fot. K. Fiałkowska.

z głównych krajów, gdzie mieszkają polscy Romowie, są właśnie Niemcy, szczególnie Hamburg. Samo państwo niemieckie było popularnym kierunkiem migracji przed wejściem Polski do UE. Z wielu powodów ciekawe i niezbędne będzie przyglądanie się także sytuacji Romów z innych krajów UE w Wielkiej Brytanii i temu, jak będą kształtowały się ich trajektorie mobilności, w tym zakresie intensywne badania prowadzone są przez badaczy związanych z ośrodkami akademickimi na Węgrzech, w Rumunii czy w Czechach.

W jaki sposób będą państwo prowadzić badanie?

Badanie skupiać się będzie na transnarodowych rodzinach romskich w kilku przestrzeniach społecznych w Niemczech, Wielkiej Brytanii i Polsce. Zostanie przeprowadzone metodą wywiadów pogłębionych i obserwacji uczestniczącej wśród Romów z grup Bergitka Roma, Polska Roma, Chaładytka i Lowarzy. W przedsięwzięcie będą włączeni studenci i doktoranci ze znajomością języka romskiego i kultury romskiej. Liczymy też na to, że projekt przyczyni się do wykształcenia i wzmocnienia obecności polskich etnografów romskiego pochodzenia w polskim, ale też międzynarodowym środowisku akademickim.

Dr Michał Garapich jest antropologiem społecznym. Naukowiec specjalizuje się w kwestiach dotyczących migracji między Polską a Wielką Brytanią, wielokulturowością, etnicznością i oporem społecznym. Jest laureatem wielu grantów finansowanych przez m.in. Komisję Europejską, brytyjską Radę ds. Badań Gospodarczych i Społecznych, Narodowe Centrum Nauki i samorządy brytyjskie. Prowadził badania etnograficzne w Cusco dotyczące oporu społecznego wśród migrantów z terenów wiejskich. Obecnie zajmuje się zagadnieniem migracji polskich Romów.

WYBRANE GRUPY POLSKICH ROMÓW:

- » **Polska Roma** (polscy Cyganie nizinni) – najliczniejsza grupa polskich Romów, obecna na terytorium państwa od XV-XVI wieku, ważna jest dla niej obyczajowość, której strzeże zwierzchnik – Szero Rom (orzeka w kwestiach kodeksu norm), do niedawna prowadząca koczowniczy tryb życia, tradycyjnym wyznaniem jest katolicyzm;
- » **Bergitka Roma** (polscy Cyganie wyżynni, karpaccy) – od pokoleń prowadzi osiadły tryb życia na południu Polski (XVIII w.), grupa w najtrudniejszej sytuacji społecznej, tradycyjnie zajmowała się kowalstwem i muzyką;
- » **Chaładytka Roma** (Romowie rosyjscy) – mówiąca dialektem północno-wschodnim języka romani – podobnie jak Polska Roma, uznaje zwierzchnictwo Szero Roma, tradycyjnym wyznaniem jest prawosławie;
- » **Lowarzy** – grupa pochodząca z Siedmiogrodu, wcześniej zajmująca się handlem końmi, grupa o kosmopolitycznym usposobieniu – zamieszkują różne miejsca na świecie. Tradycyjnie Lowarzy są katolikami lub wyznawcami prawosławia. Używają dialektu języka romskiego należącego do grupy dialektów vłach-północnych.

Źródło: Romopedia – www.romopedia.pl

Ośrodek Badań nad Migracjami (OBM) to jednostka uniwersytecka, która specjalizuje się w interdyscyplinarnych badaniach procesów migracyjnych w Polsce i w Europie. Uczestniczy w wielu międzynarodowych badaniach, finansowanych ze środków unijnych. Pracują tu badacze z wykształceniem socjologicznym i ekonomicznym, ale reprezentowane są również takie dyscypliny naukowe jak: demografia, politologia, prawo administracyjne, antropologia społeczna, psychologia międzykulturowa.

Obecnie w OBM realizowane są projekty, które dotyczą m.in.:

- » zjawiska wysyłania obywateli państw trzecich, w szczególności z Bałkanów Zachodnich, Europy Wschodniej i regionów Afryki Północnej, jako pracowników delegowanych do pracy w sektorze budowlanym w Unii Europejskiej,
- » relacji współczesnych polskich babć i dziadków z wnukami, sposobów utrzymywania tych relacji i wartości, jaką mają one dla dziadków,
- » bieżących europejskich i międzynarodowych badań porównawczych w obszarze migracji,
- » przyczyn zgonów w Polsce,
- » współczesnych polskich migracji i transformacji.

Więcej informacji dostępnych jest na stronie OBM
www.migracje.uw.edu.pl.

WIDMO BIAŁACZKI, CZYLI O POMYŚLE NA LEPSZĄ DIAGNOSTYKĘ CHOROBY

W 2018 roku na świecie odnotowano ponad 18 mln nowych zachorowań na nowotwory. Białaczka stanowiła ok. 2,4% z nich. Światowa Organizacja Zdrowia przewiduje tendencję wzrostową. Badacze z pięciu ośrodków naukowych w Polsce – z Uniwersytetem Warszawskim na czele – opracowują urządzenie, które m.in. dzięki zastosowaniu spektroskopii ramanowskiej ma przyspieszyć i zwiększyć skuteczność diagnostyki tej choroby. Kierownikiem projektu jest prof. Czesław Radzewicz z Wydziału Fizyki UW.

– Można sobie wyobrazić dwa zestawy komórek krwi. Z jednej strony mamy te zdrowe, a z drugiej – rakowe. Ze względu na różnice w metabolizmie skutkujące trochę różną zawartością specyficznych związków chemicznych, każda z nich inaczej rozprasza światło – natężenia i długości fal rozproszonych są inne. Uwidoczni się to w tzw. widmie Ramana. Obserwując je z wykorzystaniem specjalnego rodzaju spektroskopii, można całkiem nieźle wnioskować o rodzajach substancji chemicznych zawartych w badanej komórce – zaczyna prof. Czesław Radzewicz, wyjaśniając podstawę metody badawczej, którą stosować będą członkowie kierowanego przez niego konsorcjum. – Mierząc rozpraszanie Ramana pod mikroskopem, będziemy mogli tworzyć i analizować obrazy komórek, by na tej podstawie wnioskować o ich stanie.

Badacze, wśród których znajdują się lekarze, chemicy oraz fizycy z pięciu ośrodków naukowych, opracowują algorytm diagnostyczny i nowatorskie urządzenie służące usprawnieniu i zwiększeniu efektywności leczenia nowotworu układu krwionośnego, czyli białaczki.

PRZECIWKO NAWROTOM

– Mamy kilka typów komórek białaczkowych – kontynuuje prof. Radzewicz. – Często u pacjentów dominuje jeden z takich subklonów. Wykrycie tylko tego najbardziej rozmnożonego nie wystarcza, gdyż terapia w niego wymierzona nie zapobiega ewentualnym nawrotom choroby w wyniku uaktywnienia podtypów komórek rakowych wcześniej niezidentyfikowanych.

Sytuację poprawić ma właśnie urządzenie oparte na wykorzystaniu spektroskopii ramanowskiej. Naukowcy zakładają, że obserwacja widma ramanowskiego umożliwi odróżnianie wszystkich rodzajów komórek nowotworowych zawartych w badanej próbce krwi. W efekcie lekarze od samego początku mogliby zaplanować

właściwą terapię – odpowiednią dla każdej z nowotworowych zmian. Dodatkowo, metoda oparta na wymuszonym rozpraszaniu ramanowskim ma również znacznie przyspieszyć proces diagnostyki białaczki, skracając go do kilku minut. Jej zastosowanie wymaga jednak konieczności posiadania specyficznych, niestandardowych laserów. – Ich nie można kupić. Jednym z zadań naszego zespołu jest budowa takiego sprzętu. Zajmie się tym grupa z Instytutu Chemii Fizycznej PAN – mówi prof. Radzewicz.

GRANT FNP DLA KONSORCJUM

Konstrukcja specjalnych laserów to tylko jedno z wielu działań zaplanowanych w projekcie prof. Czesława Radzewicza. Kieruje on naukowym konsorcjum, które otrzymało grant w ramach programu TEAM-NET koordynowanego przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej. 26 mln zł zostanie przeznaczonych na realizację projektu pod nazwą „Platforma do szybkiego, bezznacznikowego obrazowania, identyfikacji i sortowania podtypów komórek białaczkowych”. Zaangażowanych w nią będzie sześć zespołów z pięciu krajowych ośrodków naukowych. Poza Wydziałem Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego są to: Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie, Wydział Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Instytut Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk (dwa zespoły). Prace nad projektem potrwają cztery lata. Za ich koordynację odpowiada lider konsorcjum, którym jest UW.

– Zaproponowaliśmy, że zbudujemy urządzenie oparte o tzw. mikrofluidykę. Pozwala ono kontrolować przepływy bardzo małych objętości cieczy. Stosując tę technikę, można nie tylko umieścić pojedynczą komórkę w polu widzenia mikroskopu ramanowskiego, ale także, po analizie obrazu i diagnostyce, posortować komórki na różne kategorie – tłumaczy prof. Radzewicz.

Wynika stąd, iż realizacja projektu ma przyczynić się nie tylko do szybszego i efektywniejszego diagnozo-

wania pacjentów, lecz również do rozwoju nauk medycznych. Możliwość wyselekcjonowania różnych subklonów komórek w czystej postaci stanowi obecnie lukę badawczą.

Metoda proponowana przez badaczy jest bez-znacznikowa, co oznacza, że nie ma konieczności wprowadzania do badanych komórek znaczników fluorescencyjnych używanych w innych metodach mikroskopowych, stosowanych do obrazowania komórek. Skróci to czas badania i, w połączeniu z możliwością segregacji, umożliwi pozyskanie komórek, które wcześniej nie zostały „zanieczyszczone” żadnymi substancjami (znacznikami).

SPEKTROSKOPIA RAMANOWSKA I MIKROFLUIDYKA

Opracowywane urządzenie stanowić ma specyficzny układ narzędzi oparty o technologię wspomnianej wcześniej mikrofluidyki, mikroskopię ramanowską oraz analizę obrazów. Pojedyncze komórki – pobrane uprzednio z krwi obwodowej bądź szpiku kostnego – będą przepływały mikrokanalem. Jak wyjaśnia prof. Radzewicz, w momencie pojawienia się komórki w polu widzenia mikroskopu przepływ zostanie zatrzymany. Powstanie ramanowski obraz komórki, a później jej ewentualne przyporządkowanie do określonej kategorii/subklonu. W wyniku tego procesu lekarz w ciągu kilku minut otrzyma informację na temat liczby i rodzaju subklonów komórek w badanej próbce krwi.

Ze względu na koszty budowy i eksploatacji konstruowanego urządzenia przewiduje się, że będzie ono wykorzystywane przede wszystkim w krajowych i zagranicznych centrach referencyjnych właściwych ze względu na białaczkę, jak również laboratoriach badawczych.

Zastosowania optyki w badaniach okołomedycznych

Prof. Czesław Radzewicz pracuje w Instytucie Fizyki Doświadczalnej na Wydziale Fizyki UW. Jest kierownikiem tamtejszego Zakładu Optyki. W swoim dorobku badawczym ma wiele prac i projektów, które w głównej mierze dotyczą fizyki laserów.

„Platforma do szybkiego, bezznacznikowego obrazowania, identyfikacji i sortowania komórek białaczkowych” to drugie przedsięwzięcie z zakresu badań okołomedycznych. Wcześniej pracował nad wykorzystaniem laserów w procesie diagnostyki stomatologicznej.

W ostatnim czasie zaangażowany jest również w projekty z zakresu biologii. W polu jego zainteresowań pozostaje, na przykład, optogenetyka, czyli wykorzystanie światła do kontroli działania określonych zespołów neuronów w mózgu.

Konkurs TEAM-NET Fundacji na rzecz Nauki Polskiej adresowany był do konsorcjów badawczych, które zakładają działalność o charakterze interdyscyplinarnym, ponadregionalnym oraz zakrojoną na szeroką skalę. W marcu 2019 roku rozstrzygnięto jego pierwszą edycję. Spośród 39 zgłoszonych projektów dofinansowanie otrzymało 5. Poza projektem kierowanym przez prof. Czesława Radzewicza grant przyznano również zespołowi prof. Ryszarda Buczyńskiego z Wydziału Fizyki UW. Projekt „Nanosensoryka i obrazowanie z wykorzystaniem efektów kwantowych – synergia szkła i diamentu dla zastosowań w biodiagnostyce nowej generacji” otrzymał ponad 18 mln złotych dofinansowania. Zrealizują go grupy z Wydziału Fizyki UW, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Politechniki Gdańskiej oraz Instytutu Biotechnologii i Medycyny Molekularnej.

Karolina
Zylak

GEOLOGICZNA PRZYGODA

Przemysław Krawczyk i Damian Ługowski, założyciele spółki spin-off UW GeoLearning, udowadniają w praktyce, że geologia jest fascynująca. Ich firma organizuje w Górach Świętokrzyskich nowatorskie, interaktywne warsztaty oraz wycieczki edukacyjne dla dzieci i młodzieży, które zachęcają do zagłębienia się w świat nauki.

Przemysław Krawczyk
– koordynator projektów
w Inkubatorze UW, absol-
went geologii stosowanej
na Uniwersytecie War-
szawskim, obecnie student
Wydziału Zarządzania UW

Damian Ługowski
– doktorant na Wydziale
Geologii UW

Obaj mają mnóstwo zapału i łączy ich wspólna pasja – geologia, którą chcą zaszczepić innym. Przemysław Krawczyk i Damian Ługowski, młodzi geolodzy z Uniwersytetu Warszawskiego, w 2018 roku założyli spółkę spin-off UW GeoLearning, która we współpracy z Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach organizuje warsztaty, wycieczki trekkingowe i wyjazdy regionalne z zakresu nauk przyrodniczych, a w szczególności nauk o Ziemi. Prowadzone z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi edukacyjnych zajęcia skierowane są głównie do grup ze szkół podstawowych i liceów.

TEORIA I PRAKTYKA

Przemysław Krawczyk i Damian Ługowski, pracując przez kilka lat z dziećmi i młodzieżą, zauważyli, że uczniowie mają trudności z przełożeniem wiedzy teoretycznej na zjawiska obserwowane w przyrodzie. Na podstawie tych wniosków postanowili stworzyć projekt edukacyjny, który będzie łączył wiedzę książkową z możliwością empirycznego poznawania świata natury.

– Podczas naszych warsztatów kładziemy nacisk na naukę poprzez doświadczanie i interakcję. Każde wyjście w góry, wzbogacone o wiedzę geologiczną, staje się fascynującą przygodą bez względu na wiek uczestników – podkreśla Damian Ługowski.

Tym, co wyróżnia działalność spółki GeoLearning, jest możliwość nauki geologii w laboratoriach Europejskiego Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach oraz korzystania na miejscu z bogactwa krajobrazowego i przyrodniczego Gór Świętokrzyskich. Warsztaty, prowadzone przez założycieli GeoLearning oraz grupę doktorantów Wydziału Geologii UW, trwają najczęściej kilka dni, podczas których młodzi ludzie m.in. pracują z mikroskopem i oprogramowaniem geoprzestrzennym, a także poszukują cennych okazów i odkrywają historię geologiczną regionu w terenie.

FASCYNUJĄCY ŚWIAT NAUKI

Za każdym razem program zajęć opracowywany jest indywidualnie we współpracy z nauczycielami, dostosowany do odpowiedniej grupy wiekowej. Jak przyznają założyciele GeoLearning, zainteresowanie młodych osób lekcjami nie jest prostym zadaniem. – Uczniowie są bardzo wymagający. Na pewno pomaga nam to, że od samego początku budujemy z uczestnikami partnerskie relacje i dajemy poczucie współtworzenia warsztatów – mówi Przemysław Krawczyk.

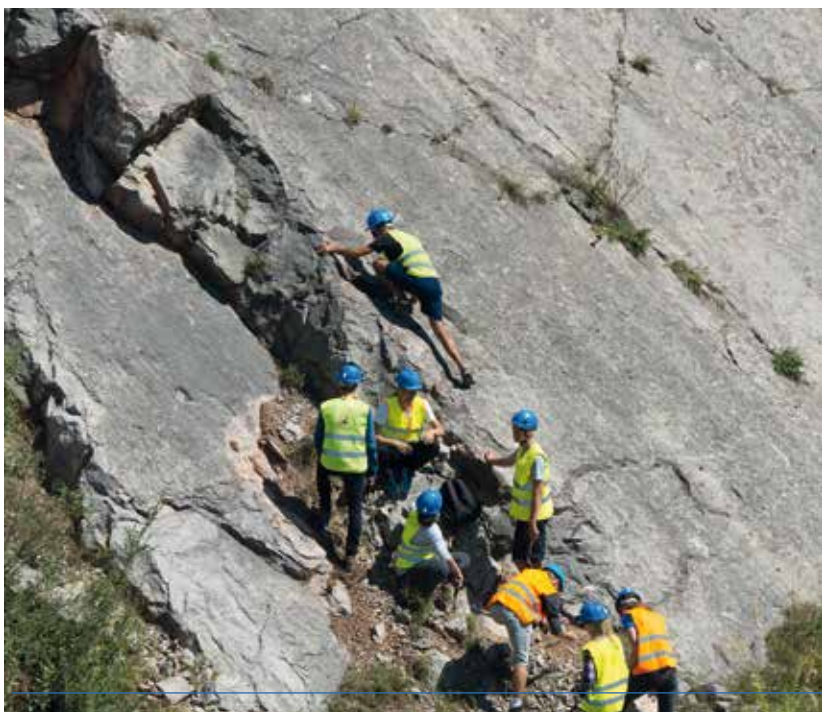
Dzieci i młodzież, spędzając czas w dobrej atmosferze, uczą się umiejętności pracy w grupie i myślenia analitycznego, a także szacunku dla przyrody i świadomości ekologicznej. Zajęcia rozbudzają w młodych ludziach ciekawość świata i zainteresowanie geologią jako nauką. Założyciele GeoLearning liczą na to, że być może wśród uczestników znajdą się także przyszli badacze. Dotychczas kilkoro uczestników warsztatów z grup licealnych zostało studentami Wydziału Geologii UW.

DALSZE PLANY I WYZWANIA

Przemysław Krawczyk i Damian Ługowski planują dalszy rozwój firmy. Choć warsztaty adresowane są przede wszystkim do dzieci i młodzieży, już teraz cieszą się zainteresowaniem m.in. nauczycieli przyrody i seniorów, dlatego też celem jest poszerzenie oferty zajęć skierowanych do osób dorosłych. Wyzwaniem w najbliższym czasie będzie także opracowanie takiego modelu działalności, który pozwoli na pracę w pełni również latem i zimą, czyli poza okresem największego zainteresowania zajęciami.

Ważnym celem, jaki stawiają przed sobą założyciele spółki, jest stworzenie narzędzi cyfrowych, które będą wspierać edukację w terenie. Choć nie zdradzają na razie szczegółów, właśnie trwają prace nad rozwiązaniami e-learningowymi oraz aplikacją mobilną.

W Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej UW w Chęcinach odbywają się zajęcia dla studentów UW i innych uczelni, również zagranicznych. W ECEG organizowane są też warsztaty edukacyjne oraz zielone szkoły dla dzieci i młodzieży.

W S+OCZEWCE

MECZET NA WYSPIE FAJLAKA

Uczestnicy misji Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej zakończyli szósty sezon prac wykopalskowych na stanowisku Kharai el-Desht, położonym na wyspie Fajlaka w Kuwejcie. Badania wskazują, że jedna z odkrytych struktur to najprawdopodobniej pozostałości meczetu.

Prace misji mają na celu zbadanie osady rybackiej datowanej wstępnie na okres późnoislamski (od końca XVI do końca XIX wieku). Naukowcy odkryli dotychczas dwa domostwa oraz ponad sto małych pieców glinianych, a także liczne akcesoria rybackie.

W ostatnim sezonie archeolodzy natrafili na strukturę monumentalnej budowli. Budynek składa się z dużego dziedzińca prowadzącego do głównego pomieszczenia, w którym odkryto pozostałości czterech dużych filarów wspierających zadaszenie, które się nie zachowało. W murze archeolodzy natrafili na dwie nisze. Analiza planu budowli,

Pozostałości meczetu, Kharai el-Desht, fot. S. Lenarczyk

zwłaszcza obecność nisz zorientowanych na południowy zachód, wskazuje na układ typowy dla meczetów.

Badania na Fajlace prowadzi Kuwejcko-Polska Misja Archeologiczna, kierowana przez prof. Piotra Bielińskiego z UW przy współpracy z dr. Sultanem al-Duweishem oraz dr. Hamidem al-Mutairim. Badania na stanowisku Kharai el-Desht pod kierunkiem dr. Agnieszki Pierkowskiej z CAŚ rozpoczęły się w 2013 roku.

RELIKTY XIII-WIECZNEGO KLASZTORU

W trakcie prac nad przygotowaniem monografii naukowej *Błonie na dawnych mapach* prof. Marcin Solarz z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych ustalił lokalizację reliktyw klasztoru kanoników regularnych laterańskich, funkcjonującego w latach 1288-1819 przy kościele św. Trójcy w tym podwarszawskim mieście.

Badacze z WGiSR i Instytutu Archeologii zaplanowali wspólne badania w miejscu posadowienia domu zakonnego, uzyskując stosowne zezwo-

lenia. Inwestor uprzedził jednak naukowców, rozpoczynając budowę parkingu w miejscu pozostałości historycznego obiektu. Dzięki presji środowiska naukowego i mediów Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wstrzymał prace budowlane. W efekcie relikty średnio-wiecznego klasztoru będą mogły zostać zbadane przez Muzeum Ziemi Błotńskiej. – Autorytet UW miał olbrzymie znaczenie w powstrzymaniu dewastacji bezcennego zabytku – podkreśla prof. Solarz.

INNOWACJE W OBSZARZE ŻYWNOŚCI

Inteligentne opakowania, które zapobiegałyby marnowaniu żywności, rośliny wzbogacone o selen oraz naturalny napój izotoniczny to przykłady innowacyjnych produktów w obszarze żywności, o których rozmawiali naukowcy i przedsiębiorcy podczas spotkania Klubu Innowacji UW 30 maja. Cykl organizuje Uniwersytecki Ośrodek Transferu Technologii.

Podczas spotkania przedstawiciele biznesu mogli poznać projekty naukowe rozwijane na uniwersytecie, które znaleźć mogą zastosowanie w sektorze rolno-spożywczym. Prof. Krzysztof Klinczewicz z Wydziału Zarządzania przedstawił program „EIT Food, RIS Consumer Engagement Labs”. Jego celem jest zbadanie zaangażowania klientów w tworzenie nowych produktów spożywczych. W projekcie uczestniczą trzy korporacje (Maspex, PepsiCo, Sodexo) oraz liczne podmioty z Danii, Litwy, Polski, Hiszpanii i Portugalii.

Naukowcy z Wydziału Chemii oraz Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych opowiedzieli np. o wzbogacaniu żywności w biologicznie aktywne i przyswajalne przez organizmy związki selenu. – Chcemy przekształcić nieaktywne biologicznie związki selenu w związki biologicznie aktywne za pomocą naturalnych sił roślin, a nie w zaciśniętym laboratorium, mieszając mikstury i oferując je w formie pastylek – mówiła

prof. Ewa Bulska, prezentując przykłady eksperymentów przeprowadzonych na cebuli i pomidorach.

Inny prezentowany projekt dotyczył opracowania opakowań na żywność zapobiegających jej nadmiernemu marnotrawieniu z powodu nieodpowiedniego przechowywania. – Potrafimy skonstruować bardzo proste detektory, które mogą być oparte o zwykłą baterijkę i diodę. Jesteśmy w stanie m.in. zaproponować żele, które aktywnie odpowiadają na reakcje zachodzące w żywności wewnątrz opakowania – wyjaśniała dr hab. Beata Krasnodębska-Ostręga.

Z kolei Sławomir Czabaj zaprezentował koncepcję Naturally – innowacyjnego napoju izotonicznego w formie koncentratu pochodzącego z natury. Dzięki formie sticka zapewni nie tylko korzyści zdrowotne konsumentom, lecz także przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń podczas transportu wody.

O rozwiązaniach dla sektora rolno-spożywczego opowiedzieli także przedstawiciele spin-offów UW: GeoPulse (satelitarny monitoring upraw w skali makro) oraz Meteo.pl (metoda zbierania i prezentowania danych pogodowych w sektorze agro).

SZANSA NA ODKRYCIE SUPERCIEŻKICH PIERWIASTKÓW

Naukowcy z Wydziału Fizyki UW oraz Narodowego Centrum Badań Jądrowych wskazują na możliwość wytworzenia w laboratoriach w niedługim czasie dwóch nowych pierwiastków superciężkich oraz kilku nowych izotopów pierwiastków już odkrytych.

Najcięższym pierwiastkiem w układzie okresowym jest oganesson o liczbie protonów $Z=118$, nazwany na cześć naukowca Yuriego Oganessiana, który odegrał główną rolę w jego odkryciu. Nie występuje on naturalnie. Jego odkrycie zostało zatwierdzone w 2015 roku. Naukowcy na całym świecie zastanawiają się, czy uda się wytworzyć sztucznie jeszcze cięższe pierwiastki.

Supercieężkie pierwiastki otrzymuje się, bombardując ciężkie tarcze jądrowe dużo lżejszymi rozpędzonymi jonami. Zarówno tarcze, pociski, jak i energie bombardowania muszą być odpowiednio dobrane. Prawdopodobieństwo zajścia oczekiwanej reakcji jądrowej, uwięzionej wytworzeniem na ułamek sekundy jądra o nowym składzie, jest ekstremalnie małe. Istniejące akceleratory służące do tego typu badań osiągnęły już granice swoich możliwości. Naukowcy budują nowe zderzacze, takie jak SHE-Factory w międzynarodowym instytucie w Dubnej w Rosji.

Naukowcy z Wydziału Fizyki UW oraz Narodowego Centrum Badań Jądrowych dysponują modelem pozwalającym oszacować prawdopodobieństwo wytworzenia nowych pierwiastków w powstających nowych instalacjach. Praca na ten temat *Exploring the production of new superheavy nuclei with proton and α -particle evaporation channels* została opublikowana na początku maja w czasopiśmie Amerykańskiego Towarzystwa Fizycznego „Physical Review C”. Jej autorami są prof. Krystyna Siwek-Wilczyńska z UW oraz prof. Michał Kowal i dr Tomasz Cap z NCBJ.

PUBLIKACJA W „PERSPECTIVES ON PSYCHOLOGICAL SCIENCE”

Na łamach „Perspectives on Psychological Science” ukazał się artykuł *Broadening the Perspective on Emotional Contagion and Emotional Mimicry: The Correction Hypothesis*, którego autorami są dr hab. Kamil Imbir z Wydziału Psychologii UW oraz dr Monika Wróbel z Uniwersytetu Łódzkiego.

Jest to pierwszy tekst polskich autorów w tym czasopiśmie. W artykule naukowcy opisali nowy model wyjaśniający przebieg zarażania afektyw-

nego i mimikry emocjonalnej. Korzysta on z dorobku dwusystemowych teorii umysłu oraz teorii dotyczących poprzedzania afektywnego.

– Podstawowe znaczenie modelu polega na tym, że pozwala zrozumieć sprzeczne wyniki dotychczasowych badań. Model wskazuje, że udział kontrolowanych procesów umysłowych może znacząco zmieniać przebieg zarażania emocjonalnego i mimikry emocjonalnej – tłumaczy autorzy artykułu.

SYMBIOZA MIKROORGANIZMÓW I DRZEW

Naukowcy przeanalizowali dane dotyczące symbiozy mikroorganizmów z ponad 28 tys. drzew rosnących na wszystkich kontynentach posiadających pokrywę leśną.

Dzięki analizie ogromnego zbioru danych badacze opisali zależności zachodzące między geograficznym rozmieszczeniem podstawowych typów współżycia mikroorganizmów z roślinami drzewiastymi

a warunkami klimatycznymi. Wyniki badań zostały opisane na łamach „Nature” w artykule *Climatic controls of decomposition drive the global biogeography of forest-tree symbioses* opublikowanym w połowie maja. Publikacja jest efektem współpracy ponad 200 autorów z całego świata. Wśród nich jest dr hab. Bogdan Jaroszewicz z Wydziału Biologii UW, który kieruje Białowieską Stacją Geobotaniczną.

PODIUM NAUKOWE

Międzynarodowe konsorcjum **ENSEMBLE3**, którego członkiem jest UW, otrzymało grant w wysokości 15 mln euro w konkursie Teaming for Excellence programu Horyzont 2020. Dzięki finansowaniu powstanie centrum doskonałości, w którym prowadzone będą badania dotyczące technologii wzrostu kryształów i materiałów stosowanych w medycynie, nanofotonice i optoelektronice (Centre of Excellence for Nanophotonics, Advanced Materials and Novel Crystal Growth-based Technologies). Koordynatorem projektu jest Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych. W przedsięwzięciu uczestniczy również Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz partnerzy z Włoch, Niemiec i Hiszpanii.

Narodowe Centrum Nauki ogłosiło w maju wyniki czterech konkursów:

- › w I edycji konkursu **SHENG** na polsko-chińskie projekty badawcze wśród 30 nagrodzonych wniosków pięć zostało zgłoszonych przez UW. Dofinansowanie w wysokości blisko 5 mln zł przyznano na trzy projekty z Wydziału Fizyki, jeden z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki oraz jeden zgłoszony przez Środowiskowe Laboratorium Ciężkich Jonów;

- › w konkursie **OPUS** na finansowanie projektów badawczych, w tym zakup aparatury, 60 projektów z UW otrzymało dofinansowanie;
- › w konkursie **PRELUDIUM** dla młodych badaczy wybrano 29 wniosków z UW;
- › w konkursie **SONATA** dla osób ze stopniem doktora grant przyznano 28 pracownikom UW.

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej rozstrzygnęła w połowie maja 27. edycję programu **START**. Stypendium przyznano 9 osobom z UW. Troje z nich – Agata Perlińska, Michał Parniak-Niedojadło i Michał Włodarczyk – otrzyma zwiększone stypendium w kwocie 36 tys. złotych. Recenzenci ocenili ich dorobek naukowy jako wybitny.

31 maja poznaliśmy laureatów X edycji **Studenckich Nobli** przyznawanych wybitnym studentom reprezentującym różne dyscypliny nauki. Wśród laureatów są dwie osoby z UW. W kategorii fizyka i astronomia nagrodzono Michała Lipkę, który prowadzi badania w Laboratorium Pamięci Kwantowych na Wydziale Fizyki. W kategorii nauk społeczno-ekonomicznych studenckiego nobla odebrała Weronika Wojturska z Wydziału Prawa i Administracji zajmująca się prawem medycznym.

AKTUALNOŚCI W PROGRAMIE ZIP

Szkoły letnie w kraju i za granicą, kursy językowe oraz warsztaty dotyczące przedsiębiorczości to tylko niektóre wakacyjne propozycje dla studentów, doktorantów i pracowników UW oferowane w ramach projektów finansowanych z Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP).

NOWY PROGRAM DLA DOKTORANTÓW

Od października kształcenie nowych doktorantów na UW będą prowadzić cztery szkoły doktorskie (więcej na s. 5). W ramach Międzydziedzinowej Szkoły Doktorskiej zostanie uruchomiony program *Quantitative Psychology and Economics*. Kandydaci do uzyskania stopnia naukowego będą mogli kształcić się i prowadzić badania w obszarze psychologii, ekonomii i matematyki jednocześnie. Pierwsza tura rekrutacji już się zakończyła, druga planowana jest od 1 do 22 lipca.

WYJAZDY ZAGRANICZNE DOKTORANTÓW

Letnią przerwę w zajęciach doktoranci będą mogli wykorzystać na uczestnictwo w zagranicznych konferencjach, kwerech bibliotecznych czy wyjazdy do renomowanych ośrodków w celu konsultacji swoich badań. W ramach ZIP uczelnia przyznaje stypendia na wyjazdy zagraniczne doktorantów w celach naukowych lub dydaktycznych. Z dofinansowania skorzystało dotąd 141 osób. Najpóźniej 27 czerwca doktoranci poznają wyniki dodatkowego naboru wniosków na wyjazdy. Dofinansowanie należy wykorzystać od 1 sierpnia do 31 grudnia 2019 roku. W październiku zostanie ogłoszony nabór wniosków na wyjazdy przyszłoroczne.

SZKOŁY LETNIE

Studenci i doktoranci będą mieli okazję wziąć udział w kilku szkołach letnich w kraju i za granicą. W wakacje zaplanowano wyjazdy na Ukrainę, do Izraela i Tunezji. Z kolei pomiędzy 10 a 25 czerwca odbyła się szkoła letnia dla doktorantów *Sędziowie, konstytucja i demokracja w państwie współczesnym*. Podczas zajęć z prawnikami, filozofami i socjologami uczestnicy analizowali debatę publiczną dotyczącą takich pojęć, jak konstytucja, demokracja, liberalizm, suwerenność, informacja prawna.

BRAVE CAMP

Od 7 do 13 lipca odbędą się warsztaty z zakresu przedsiębiorczości Brave Camp organizowane przez Inkubator UW. Studenci, doktoranci i pracownicy UW oraz Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, którzy myślą o założeniu własnej firmy, realizacji projektów społecznych lub naukowych, będą mogli dopracować swoje pomysły pod okiem praktyków biznesu. Odpowiedzą oni, jak zaplanować, realizować, rozwijać i promować swój projekt. Udział w szkole daje szansę wygrania jednego z trzech grantów (5000 zł, 3000 zł i 2000 zł). Wyjazd organizuje Inkubator UW.

LETNIE KURSY JĘZYKOWE

W czerwcu i lipcu odbywają się kursy językowe dla pracowników administracji. Do wyboru był język angielski, hiszpański i rosyjski.

PROGRAM DOSKONALENIA DYDAKTYCZNEGO

Na początku czerwca zostały ogłoszone wyniki w uzupełniającym konkursie na programy doskonalenia dydaktycznego. Dofinansowanie na podnoszenie kompetencji wykładowców uzyskały wydziały: Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii oraz Lingwistyki Stosowanej.

NOWOŚCI W OFERCIE STUDIÓW

Od nowego roku akademickiego rusza 12 nowych kierunków studiów II stopnia oraz 8 kierunków o zmodyfikowanym programie nauczania. W przypadku niektórych z nich językiem wykładowym będzie angielski. O nowych kierunkach II stopnia pisaliśmy w poprzednim numerze „UW” (2/90). Rekrutacja na wybrane kierunki trwa do września.

SPIN OFF ACADEMY

Spin Off Academy to propozycja zajęć ogólnouniwersyteckich dla osób, które planują napisanie aplikacyjnej pracy dyplomowej lub już taką napisali i myślą o komercjalizacji wyników badań. Od 26 kwietnia do 25 maja realizowana była pilotażowa wersja *Spin Off Academy* w formie warsztatów. Program warsztatów obejmował zajęcia m.in. z Design Thinking, Business Model Canvas, biznesplanu, analizy rynku i konkurencji, zarządzania projektami. Podobne tematy będą poruszane w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich, które będą oferowane w nowym roku akademickim. Kurs będzie koordynowany przez Inkubator UW.

AKADEMIA PROJEKTÓW ZIP

W dniach 15-17 maja zainaugurowano *Akademii Projektów ZIP* – platformę wymiany doświadczeń i współpracy w zakresie realizacji inicjatyw w ramach programu ZIP i innych przedsięwzięć na UW. W Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach osoby, których praca wiąże się z realizacją projektów ZIP, wzięły udział w warsztatach na temat psychologicznych uwarunkowań pracy w sytuacji dynamicznych zmian organizacyjnych na uczelni. Kilku dniowe spotkanie w Chęcinach było pierwszym z cyklu spotkań warsztatowych.

ZINTEGROWANY
PROGRAM ROZWOJU

zip.uw.edu.pl

Brave Camp UW

iuw.edu.pl/BraveCamp

GORĄCY TEMAT: UNIA POD LUPĄ

Na ostatnim przed europejskimi wyborami posiedzeniu Parlament Europejski przegłosował generalne wytyczne dotyczące 9. programu ramowego Horizon Europe (2021-2027). Jego przewidywany budżet to 100 mln euro. Czy nowi parlamentarzyści nie zmniejszą tych środków lub nie wprowadzą innych ważnych zmian w programie? Niektórzy wyrażali obawy, że jeśli w wyniku wyborów w siłę urosną ugrupowania eurosceptyczne, może się to odbić negatywnie także na współpracy naukowej. Przypuszczano, że zmniejszyć się może nie tylko kwota do podziału, ale też zastopowane zostanie zapraszanie do programu kolejnych krajów spoza Unii.

Wkrótce przekonamy się, jakie decyzje podejmie nowy parlament. I jaki wpływ na programy ramowe będzie miało wyjście ze wspólnoty Wielkiej Brytanii, której naukowcy byli dotychczas największymi beneficjentami tych środków. Wybory europejskie i widmo Brexitu skłoniły redakcję „Nature” do poświęcenia jednego z wydań tematyce przyszłości europejskiej nauki.

UE jest dziś w absolutnej światowej czołówce, jeśli chodzi o rozwój badań. Wspólnota, w której mieszka 1/15 światowej populacji, jest odpowiedzialna za 1/4 publikacji naukowych. Imponujący wynik, ale warto podkreślić, że jeszcze pięć lat temu była to 1/3. Europa nie zwolniła tempa rozwoju. To inne kraje – przede wszystkim Chiny – nabrały zawrotnej prędkości.

Zwiększeniu konkurencyjności kontynentu służyć mają właśnie programy ramowe, które wystartowały w 1984 roku z budżetem zaledwie 3,8 mln euro. Obecnie jest on dwudziestokrotnie większy. Po drodze uruchomiono kilka inicjatyw, które miały stymulować współpracę – program Marie Curie, European Research Council, Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT). A wraz z programem Horizon Europe wystartuje European Innovation Council oraz – co nie dla wszystkich jest powodem do zadowolenia – European Defence Fund. Na badania związane z obronnością Unia zamierza przeznaczyć 13 milionów euro.

I choć programy ramowe okazały się sukcesem (trwający obecnie Horyzont 2020 o budżecie 77 mln euro ma wg prognoz wygenerować zyski w wysokości 300 mln), to jednak bardzo dużym problemem pozostaje nierównomierna dystrybucja środków. Są kraje, które zdobywają bardzo wysokie dofinansowania, inne – znacznie niższe. Niestety, gdy porównamy sumę środków wpłacanych do budżetu programów ramowych z kwotami uzyskiwanymi, Polska jest na szarym końcu. Za każde wpłacone 1 euro odzyskujemy 33 centy. Podobnie jest w Rumunii, na Słowacji i Litwie. Dla porównania Cypr za każde 1 euro zdobywa ponad 3. Sytuację tę mają wyrównywać fundusze strukturalne, z których – wg założeń Komisji Europejskiej – 10% miało być przeznaczane na naukę. Jednak nie wszystkie kraje stosują się do tych wytycznych. W tym akurat przypadku Polska jest w czołówce. W latach 2014-2020 na naukę z funduszy strukturalnych zamierza wydać wielokrotnie więcej niż inne kraje – ponad 8 milionów euro.

JEDNYM ZDANIEM

„Biorąc pod uwagę całkowitą nieodpowiedzialność, jaką brytyjski rząd i pani premier pokazali społeczeństwu odnośnie do Brexitu, jest jasne, że każdy z nas musi samodzielnie zatroszczyć się o ratowanie swoich źródeł utrzymania oraz intelektualnej i ekonomicznej żywotności Wielkiej Brytanii” – napisał w felietonie na łamach portalu timeshighereducation.com prof. Peter Coveney z University College London, który – rozczarowany działaniami rządu Jej Królewskiej Mości – zdecydował się przyjąć ofertę pracy na Uniwersytecie w Amsterdamie. Naukowiec kierował kilkoma dużymi projektami finansowanymi z programów ramowych i jest wielkim zwolennikiem międzynarodowej współpracy. Uważa, że Wielka Brytania będzie latami dochodzić do siebie po Brexicie, dlatego naukowcy powinni pójść za jego przykładem i samodzielnie zatroszczyć się o możliwość dalszego uczestniczenia w europejskich inicjatywach badawczych.

„Żyjemy w akademickiej bańce. Nie ma ona zbyt dużego związku z realiami brytyjskiego społeczeństwa. W bańce

wszystko jest idealnie i świetnie! Ale na zewnątrz sprawy wyglądają inaczej. Przed referendum bańka nie istniała. Po nim wszystko się zmieniło. Uniwersytety nie zdają sobie z tego sprawy” – tak obecną sytuację na brytyjskich uczelniach skomentował jeden z pracujących na Wyspach naukowców greckiego pochodzenia. Uczestniczył w badaniu dr Jawirii Naseem z Uniwersytetu w Birmingham dotyczącym sytuacji naukowców z krajów UE w Wielkiej Brytanii po referendum. Przeprowadziła ona ankiety wśród 162 osób i pogłębione wywiady z 25 badaczami. 45% z nich czuje się bardzo zaniepokojonych o swoje prawa, kolejne 45% jest nieco zaniepokojonych. Pozostałe 10%, które nie wyraża obaw, posiada prawo stałego pobytu lub brytyjskie obywatelstwo. Naukowcom zdarza się usłyszeć na ulicy obraźliwe uwagi w stylu „Wracaj do domu, imigrancie!” lub komentarze na temat posługiwania się w miejscu publicznym językiem innym niż angielski. 88% czuje się obecnie mniej chętnie widzianym w Wielkiej Brytanii. Dr Naseem opisała wyniki swoich badań na portalu timeshighereducation.com.

KOLEJNO ODLICZ

Od 2000 roku w Europie zanotowano 129 przypadków, w których instytucje związane z kształceniem wyższym dokonały fuzji (*merge*) lub połączyły się w klastry. W większości przypadków (79) integrowały się dwie instytucje, w pozostałych trzy, cztery, a nawet więcej. Przykładem może być Uniwersytet w Tallinie, który powstał w 2005

roku z połączenia pięciu instytucji, a w kolejnych latach dołączyły do niego jeszcze trzy. Najwięcej takich przypadków odnotowano we Francji – to wynik reformy związanej z ustawą uchwaloną w roku 2013. W najbliższym czasie podobne systemowe przekształcenia planują Litwa i Grecja. Dane pochodzą z raportu European University Association.

FIRST UNIVERSITY COUNCIL OF UW

The University of Warsaw Senate appointed 6 members to the University Council of the University of Warsaw.

According to the Law on Higher Education and Science, every public university is obliged to set up a new body – the university council. Its role is to give its opinion on the draft university strategy, draft statute, and the report on the implementation of the university strategy. Also, it will be responsible for university financial management monitoring, university management monitoring, and appointing candidates for the rector, after obtaining the opinion of the senate.

The council may be composed of 6 or 8 members. Apart from the elected members, a place for a Student Union president will be guaranteed. In November last year, the UW Senate decided that the first UW council will comprise 6 elected members.

The University Council of the University of Warsaw

- Prof. Janusz Marek Bujnicki from the International Institute of Molecular and Cell Biology in Warsaw (IMCB), Member of the European Commission's Group of Chief Scientific Advisors and Academia Europaea – Chairman of the University Council of UW,
- Prof. Pearl Dykstra from Erasmus University Rotterdam, Member of the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences, Deputy Chair of the European Commission's Group of Chief Scientific Advisors, Member of Academia Europaea,
- Prof. Poul Holm from Trinity College Dublin, former Rector of the University of Roskilde (Denmark), Member of Royal Irish Academy and Academia Europaea,
- Prof. Krzysztof Redlich from the University of Wrocław, former Member of Scientific Policy Committee of the European Organization for Nuclear Research, Correspondent Member of the Polish Academy of Arts and Sciences and Polish Academy of Sciences, Member of Academia Europaea,
- Marynika Woroszyńska-Sapieha, Member of the Supervisory Board at Santander Bank Polska S.A., Medical University of Warsaw graduate, associated with the Institute of Cardiology,
- Katarzyna Zajdel-Kurowska, Alternate Executive Director at the World Bank, former Undersecretary of State in the Ministry of Finance and former Member of Management Board at the National Bank of Poland, UW Faculty of Economic Sciences graduate,
- Kamil Bonas, UW Student Union President.

UW RECTOR ON THE EUA BOARD

Prof. Marcin Pałys, the University of Warsaw rector, was elected the European University Association Board member. EUA represents more than 800 universities and national rectors' conferences in 48 European countries. It plays a crucial role in the Bologna Process and in influencing EU policies on higher education, research and innovation.

Prof. Pałys has actively contributed to EUA initiatives, through his membership of the RIS3 Expert Group and participation in various meetings organised by EUA. Between 2011 and 2013, he served as an expert for the External Advisory Group on the European Commission FET Flagship projects.

The EUA Board consists of 9 members, including the EUA President. It is responsible for the preparation and implementation of the Association's policy, the planning of its activities and the management of its affairs. The new President and Board members will serve from 2019 to 2023.

More than 200 students from four academic choirs: the University of Warsaw Choir, Collegium Musicum Heidelberg, Chœur & Orchestre Sorbonne Universités, and Collegium Pedagogicum Univerzita Karlova gave several performances during the University of Warsaw "Spring of Choirs" Festival. The event, held on 8th-12th May, marked an important step towards a more intensive cultural cooperation among 4EU+ partners.

INTERNATIONAL STAFF TRAINING WEEK

At the beginning of June, UW hosted 29 administrative staff from 20 countries due to the International Staff Training Week. They came to Warsaw to take part in the event entitled "Cross-cultural communication. Resolving conflicts in an intercultural community".

Erasmus+ is the EU's programme to support education, training, youth and sport in Europe. It is dedicated not only to students and scholars but also to administrative staff.

It was the 10th edition of the International Staff Training Week organised by UW. Participants, representing universities from, e.g. Cambodia, China, Israel, Philippines, Russia, Spain, and Turkey, attended a series of interactive workshops conducted by experienced trainers from the university. They discussed topics related to communication in the international environment, talked about misunderstandings and conflicts in a multicultural setting, and sought possible solutions to these problems.

NOBLISTA, KTÓRY PAKOWAŁ I DŹWIGAŁ SKRZYNIE

Czesław Miłosz wielkim poetą był. Z okazji przypadającej na początku wakacji rocznicy urodzin przyszłego noblisty zajrzyjmy do dokumentów naszego Archiwum, by dowiedzieć się więcej o jego licznych związkach z Uniwersytetem Warszawskim.

Indeks Czesława Miłosza,
zbiory Muzeum UW.

Dr Robert Gawkowski jest
znawcą dziejów uniwersy-
tetu i historykiem sportu.
Pracuje w Archiwum UW.

Prawda, że poeta związany był z Wilnem, gdzie na Uniwersytecie Stefana Batorego (USB) studiował najpierw polonistykę, a potem prawo. Współtworzył wileńską grupę poetycką Żagary, pierwsze wiersze publikował w wileńskiej prasie. Współpracował też z wileńską rozgłośnią Polskiego Radia, więc jasne, że przed wybuchem II wojny światowej to gród nad Wilją zajmował poczesne miejsce w sercu Miłosza.

Jesienią 1931 roku w życiu Miłosza pojawił się jednak Uniwersytet Warszawski. Przyszły noblista, mając za sobą kilka semestrów prawa na USB, postanowił skończyć studia w stolicy. Od jesieni studiował więc na Uniwersytecie Warszawskim, od razu na trzecim roku.

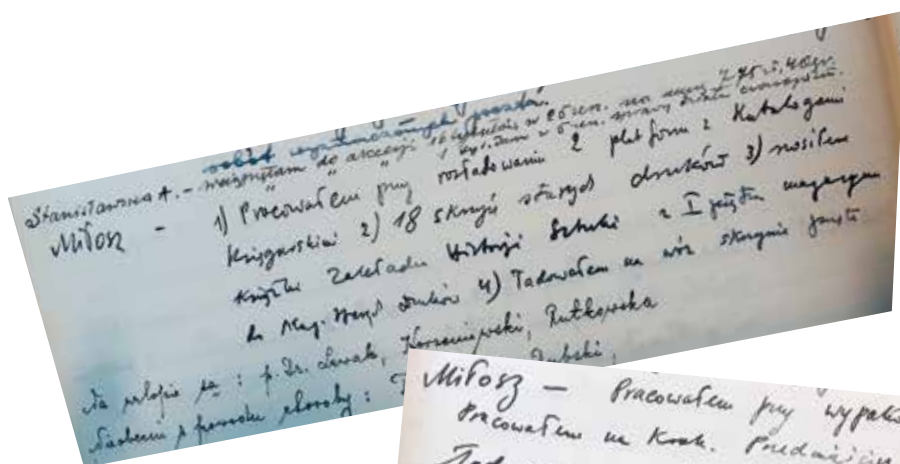
Nauka prawa szła mu z trudnościami. Gdy w kwietniu 1932 roku miał zaliczyć zajęcia u prof. Henryka Konica i prof. Stanisława Śliwińskiego, prosił o kilkumiesięczną zwłokę. Argumentował trudnościami finansowymi i grypą. Gdy miał podejść do czerwcowego egzaminu prawniczego w 1932 roku, napisał podanie: *Przyjechawszy do miasta Suwałki celem stanięcia przed Komisją*

Poborową, zachorowałem na ślepą kiskę. Ponieważ prawdopodobnie zajdzie konieczność operacji proszę o przesunięcie mi egzaminu [...] na termin jesienny.

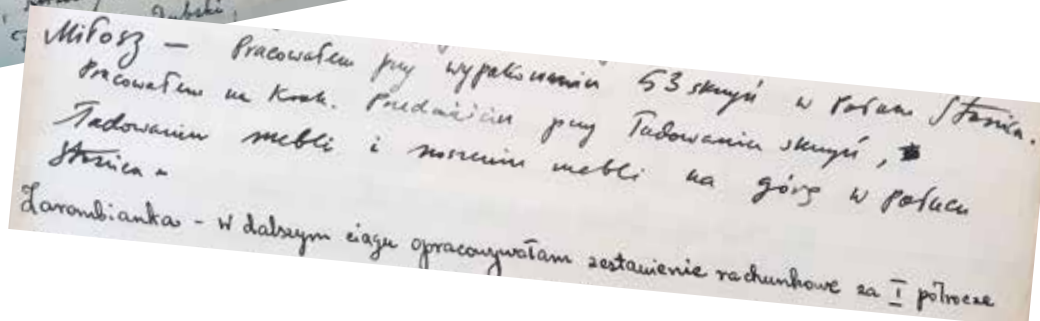
Wydaje się, że prawo nie było pasją wielkiego poety. W połowie października 1932 roku dostał ocenę niedostateczną, wystąpił z UW i wrócił do Wilna.

Minęło 9 lat i Czesław Miłosz znów zawitał w mury *Alma Mater Varsoviensis*. Czasy były wtedy ciężkie, bo w okresie wojny uczelnia nie działała normalnie. Na kampusie stacjonowało wojsko niemieckie, funkcjonował szpital dla niemieckich ozdrowieńców, a okupanci, łącząc Bibliotekę Uniwersytecką z Narodową, przerobili ją na Staatsbibliothek Warschau. Biograf poety Andrzej Franaszek pisał: *W pierwszych okupacyjnych latach właśnie BUW stanie się dla Czesława Miłosza przystanią. Biblioteka zachowała część dawnego personelu, z którym pisarz się zaprzyjaźnił, zachowując w pamięci dyrektora Adama Lewaka, Jana Kossonogę, mieszkającego zresztą w tym samym domu co Miłoszowie, czy bibliofila Józefa Chudka. Uściślić należy, że w dawnym BUW noblista rozpoczął pracę w kwietniu 1941 roku i pracował do 17 lipca 1942 roku. W Archiwum UW (filia w BUW) zachowały się dokumenty z lat wojny, gdzie każdy z zatrudnionych opisywał swój dzień pracy (Arch. BUW IX/14). Miłosz ręką własną zapisywał więc, jakie czasopisma przeglądał i jakie książki pakował do skrzyń. Notował, ile skrzyń dziennie dźwigał na wóz, a ile rozpakowywał. Zdarzało się też, że służbowo jechał po koks. Zachowała się także lista obecności, w której Miłosz podpisywał swoje przyjsię do pracy.*

Zamieszkiwał ledwie 200 metrów od murów uczelni na pobliskich Dynasach, a kilka miesięcy później przy Kredytowej. Z obu mieszkań do pracy nie miał daleko. Czasami przychodziło mu pracować w Pałacu Staszica, by tam wydobyte z gruzów książki przewozić do gmachu dawnego BUW.

Notatki Czesława Miłosza z pracy w Bibliotece Uniwersyteckiej, zbiory Archiwum UW (filia w BUW).

Opisał to w wierszu *Książka z ruin*:

Gmach ciemny, a u wejścia deski skrzyżowane

Bronią wstępu i starczyć muszą ci za bramę,

Jeżeli wchodzisz. Przedsionek podobny

Jaskini, bo jej ściany powinien wilgotny

Bluszcz oplatać – tu druty są bluszczem.

Noblista w 2001 roku, czyli trzy lata przed śmiercią, w liście do rektora UW Piotra Węgleńskiego wspominał te czasy: *Byłem zatrudniony przez Bibliotekę Uniwersytecką jako woźny, dzięki czemu miałem dostęp do książek, ponieważ wtedy biblioteka była dla publiczności zamknięta.*

Nie całkiem zamknięta, bowiem Niemcy i osoby, które miały specjalne zezwolenia, w ograniczony sposób z biblioteki korzystać mogły. Wiadomo, że Miłosz jako były pracownik Staatsbibliothek Warschau wypożyczył książkę na początku 1944 roku. Były to *Collected poems* T. S. Eliota, wydane w 1936 roku. Przed wybuchem powstania nie zdążył książki oddać, ale jakimś cudem ocalała. Trzy lata później Miłosz rozpoczął pracę w polskiej ambasadzie w Stanach Zjednoczonych jako attaché kulturalny. Przebywał w Nowym Jorku, ale o wypożyczonej książce nie zapomniał. W liście z 15 maja 1947 roku do dyrektora BUW Adama Lewaka informował, że pocztą zwraca książkę do zbiorów bibliotecznych. Sprawdziłem. Książka do dziś jest dostępna w magazynie BUW.

W latach 1947-1949 Czesław Miłosz napisał do BUW co najmniej kilkanaście listów. Pisał służbowo jako pracownik ambasady. Wspomagał bibliotekę uczelnianą, kupując i wysyłając do Polski cenne książki. Niestety wkrótce sytuacja uległa zmianie. Uniwersytet, tak jak inne uczelnie w stalinowskiej Polsce, musiał wyrzec się amerykańskich darów. Miłosz zaś coraz gorzej znosił pracę w dyplomacji komunistycznego państwa. W 1951 roku poprosił o azyl polityczny, a od tego momentu jego poezja podlegała w PRL cenzurze. W bibliotece, z której korzystał, której pomagał i w której pracował, jego wiersze musiały tańczyć do szafy z prohibitorami. Dopiero w 1980 roku, po otrzymaniu przez poetę Nagrody Nobla, jego twórczość stopniowo była z szafy uwalniana.

WYJAŚNIENIE

W marcu 2018 w numerze 2 magazynu „UW” ukazał się wywiad, który przeprowadziłem z Michałem Głowińskim, emerytowanym profesorem Instytutu Badań Literackich PAN. W lipcu 2018 w numerze 3 wydrukowano polemiczną wypowiedź Jana Wawrzyńczyka, emerytowanego profesora Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW, który zarzucił prof. Głowińskiemu błąd w datowaniu pewnego wyrazu. Moja replika ukazała się w tym samym numerze, w kształcie, w jakim pierwotnie ją wysłałem do Redakcji, choć wkrótce uznałem, że jest zbyt emocjonalna i już w maju 2018 prosiłem o jej skrócenie o cały akapit. Tekst nie został skrócony. Przepraszam prof. Jana Wawrzyńczyka za przykrość, której doznał z tego powodu.

Mirosław Bańko,
Wydział Polonistyki

ODESZLI

• 07.04.2019

MARIA MILBRANDT

sanitariuszka w Powstaniu Warszawskim, członek oddziału „Bakcyl” (Sanitariat Okręgu Warszawskiego Armii Krajowej) – Grupa Bojowa „Krybar”, studiowała psychologię na UW

• 18.04.2019

DR HAB. MARIA LEFELD-SOSNOWSKA, PROF. UW

emerytowana profesor Wydziału Fizyki UW, specjalistka w zakresie promieniowania X, zwłaszcza topografii rentgenowskiej, inicjator-ka szerokiej współpracy krajowej i zagranicznej

• 18.04.2019

PROF. DR HAB. BOGDAN MICHALSKI

specjalista w zakresie prawa prasowego i autorskiego, były kierownik Zakładu Prawa Prasowego w dawnym Instytucie Dziennikarstwa UW, były dyrektor tego Instytutu, współautor licznych projektów aktów normatywnych w dziedzinie prawa prasowego i własności intelektualnej

• 23.04.2019

MAŁGORZATA STOŻEK

były pracownik administracyjny na Wydziale Fizyki UW i w Ośrodku Badań nad Tradycją Antyczną przy Wydziale „Artes Liberales”

• 24.04.2019

PROF. DR SŁAWOMIR SIEKIERSKI

ekspert w zakresie chemii koordynacyjnej i nieorganicznej, były pracownik Wydziału Chemii UW

• 26.04.2019

PROF. DR HAB. BRONISŁAW

GOŁĘBIEWSKI

socjolog kultury, polityki i wychowania, emerytowany pracownik UW, były dziekan dawnego Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW

• 27.04.2019

MARIAN DONIMIRSKI

były kierownik Biura Spraw Socjalnych UW

• 28.04.2019

PROF. DR HAB. KAROL MODZELEWSKI

historyk mediewista, emerytowany profesor Instytutu Historycznego UW, opozycjonista w czasach PRL, jeden z inicjatorów wydarzeń Marca '68 na kampusie głównym UW

• 29.04.2019

PROF. DR HAB. WOJCIECH

KRÓLIKOWSKI

fizyk, specjalista w zakresie teorii cząstek i oddziaływań elementarnych, emerytowany profesor Wydziału Fizyki UW, twórca i wieloletni kierownik Zakładu Teorii Cząstek Elementarnych w Instytucie Fizyki Teoretycznej UW

• 6.05.2019

DR ANDRZEJ BIRKHOŁC

specjalista w zakresie analizy matematycznej, emerytowany pracownik Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW, członek Polskiego Towarzystwa Matematycznego

• 10.05.2019

EWA BARTEL-KORNACKA

były pracownik Katedry Chemii Nieorganicznej na Wydziale Chemii UW, uczestniczka Powstania Warszawskiego

• 17.05.2019

DR HAB. INŻ. JOLANTA BORYSIUK

specjalistka w zakresie mikroskopii elektronicznej, pracownik Instytutu Fizyki Doświadczalnej na Wydziale Fizyki UW

• 17.05.2019

DR MARIA KROGULSKA

specjalistka w zakresie archeologii śródziemnomorskiej, były pracownik Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW, wieloletni pracownik Instytutu Archeologii UW i dawnej Katedry Archeologii Śródziemnomorskiej UW

• 21.05.2019

DR HAB. HENRYK LULEWICZ,

PROF. IH PAN

specjalista w zakresie historii nowożytnej Polski i historii Litwy wczesnonowożytnej, były pracownik Instytutu Historycznego na Wydziale Historycznym UW i współpracownik Katedry Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtytyki

• 22.05.2019

PROF. DR HAB. ZYGMUNT LISICKI

specjalista w zakresie karbo- i petrochemii oraz technologii organicznej, były pracownik dawnej Katedry Chemii Fizycznej na Wydziale Chemii UW

• 4.06.2019

DR HAB. ANNA KOSSOWSKA, PROF. UW

specjalistka w zakresie socjologii i kryminologii, wieloletnia wykładowczyni w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW

• 11.06.2019

PROF. DR HAB. TADEUSZ MOŁDAWA

prawnik i politolog, specjalista w zakresie prawa konstytucyjnego oraz współczesnych systemów politycznych, wieloletni dziekan dawnego Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW, były dyrektor Instytutu Nauk Politycznych UW

EMMA HARRIS

Bartłomiej Beniowski 1800-1867. Cosmopolitical Chartist and Revolutionary Refugee

Bartłomiej Beniowski, polistopadowy emigrant, był jedynym cudzoziemcem, który odegrał znaczącą rolę w londyńskim ruchu czartystów w latach trzydziestych XIX wieku. Należał do organizatorów, a nawet czynnych uczestników zbrojnego powstania czartystów w Newport w południowej Walii w listopadzie 1839 r.

Niniejsza biografia jest pierwszą próbą odtworzenia życia tej barwnej postaci, rozgrywającego się na wielokulturowym tle – od Rosji carskiej poprzez Francję orleańską i Egipt Mehmeta Ali po liberalną Anglię. Ukazuje ona Beniowskiego jako człowieka konsekwentnie przez całe życie wspierającego idee demokracji, opowiadającego się po stronie dyskryminowanych, działającego na rzecz emancypacji Żydów, popularyzatora własnego systemu mnemotechniki (frenotypyki), wynalazcy w dziedzinie drukarstwa. Wyłania się z tej opowieści postać zdolnego sceptyka, lekarza, interesującego się zarówno sprawami praktycznymi, edukacyjnymi, jak teoriami politycznymi.

MAGDALENA LUBAŃSKA

Praktyki lecznicze w prawosławnych monasterach w Bułgarii. Perspektywa antropologii (post)sekularnej

Książka poświęcona jest problematyce rytualnych praktyk, które bułgarscy wierni podejmują w prawosławnych monasterach „dla zdrowia”. Czynności te obejmują m.in. inkubowanie, obmywanie się w leczniczych źródłach, kontakt z przedmiotami sakralnymi, Cyprianowe Modlitwy, sakrament namaszczenia olejami, spożywanie poświęconego pokarmu i składanie ofiar (kurbanów).

Badaczka pokazuje, że moment uzdrowienia wierni utożsamiają z doświadczeniem pozytywnego działania na ich ciała „życiodajnych energii”. Autorka analizuje specyfikę tych praktyk zarówno w wymiarze synchronicznym, jak i diachronicznym, korzystając z wypracowanej w toku badań (post)sekularnej teorii antropologicznej. Z prawosławnej teologii oraz z tekstów bizantynistycznych wydobywa koncepcje ontologiczne, poszerzające możliwości interpretacyjne teorii antropologicznej, która aktualnie poszukuje narzędzi pozwalających na inne niż zachodnio-centryczne rozumienie fenomenu „sprawczości” religijnych wizerunków i przedmiotów sakralnych. Jednocześnie analizuje bułgarski habitus religijny w szerokim kontekście, dostrzegając wielorakie wpływy kulturowe, jakim podlegał i aktualnie podlega.

KRZYSZTOF HEJWOWSKI, GRZEGORZ MOROZ

Nowe wspaniałe światy Aldousa Huxleya i ich recepcja w Polsce

Pierwsza publikacja w języku polskim omawiająca twórczość Aldousa Huxleya (1894–1963), wybitnego brytyjskiego powieściopisarza i eseisty, autora *Nowego wspaniałego świata* (1932) – antyutopii uważanej za jedno z arcydzieł XX wieku. Zarówno powieści, jak i utwory niebeletrystyczne Huxleya zostały przedstawione w świetle najnowszych badań literaturoznawców anglojęzycznych i polskich. Książka zawiera też dzieje tłumaczeń dzieł Huxleya na język polski i ich recepcji w Polsce oraz szczegółowe omówienie dwóch polskich przekładów *Nowego wspaniałego świata*.

[...] w Polsce Aldous Huxley bardzo niesłusznie utożsamiany jest właściwie z jedną pozycją: *Nowy wspaniały świat*, co – jak słusznie dowodzą Autorzy – jest wielkim zubożeniem, biorąc pod uwagę kolosalny wpływ pisarza na kulturę w krajach anglosaskich, szczególnie w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. [...] Nie było w ostatnich latach żadnej pracy, która w tak konsekwentny i jednocześnie zwarty sposób pokazałaby zarówno meandry recepcji twórczości Huxleya w Polsce, jak i historię jego przekładów.

Z recenzji prof. dr. hab. Zbigniewa Białasa

W maju na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się 3. edycja festiwalu „Wiosna Chórów na UW”. Wzięli w niej udział studenci z uczelni 4EU+. Na zdjęciu Chór Uniwersytetu Sorbońskiego podczas koncertu muzyki francuskiej w Sali Kolumnowej Instytutu Historycznego UW. Więcej na **s. 6-7**.